

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtvte
Et Statv Religionis**

Qvo Quid Contineatvr, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari prouenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

II. Quid possint, ac debeant iidem religiosi præstare in administratione
sacramenti pœnitentiæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

quadam reg. 10. Et ob eam rem specialiter admonentur in sua illa reg. concionatores Societatis, ut ab his reprehensionibus prorsus absterneant, quin etiam in Clem. 1. §. 1. de Privilegijs religiosis omnibus in virtute sanctæ obedientiæ & sub interminatione maledictionis æternæ districtius præcipitur, ne in sermonibus suis Ecclesiarum prælaris detrahant. In Concilio autem Later. sub Leone X. vniuersis prædicatoribus dicitur, Ex diuine vocis præcepto Euangelium omni creature cum virtutum commendatione, & vitiorum de refectione emulcent, & declarent, & pacem ac dilectionem inuicem à Redemptore nostro tantopere commendatam ubique fontes, non scindant vestem inconfutilem Christi, sed ab Episcoporum, & Prælatorum, ac aliorum superiorum, eorumque status scandalosa detractio, quos coram vulgo, & Laicis non modo incaute, sed etiam intemperate reprehendant, & mordent, & ab eis male gestorum expressis quandoque nominibus aperta, & manifesta redargutione abstineant. Et deinde innouat citatam constitutionem Clementis V.

XXXVII.

Quam ca-
dat in obli-
gationem
Societatis
concionari

Vltimo ex dictis intelligitur, quid in hoc munere non solum licere, sed etiam cadere sub obligationem possit. Duplex enim hic distingui potest obligatio, scilicet de exercitio actus, & de modo, & quasi specificatione eius. Præceptum etiam hic accipi potest vel rigore & propriè, vel latè ut comprehendit regulam religiosam. Hoc posteriori modo tenetur ex viusæ regulæ Societas hoc munus frequenter, & assidue exercere, ut habetur 7. p. Constit. c. 4. §. 6. Hæc autem obligatio ad inferiores non descendit, nisi cum superior illud munus iniunxerit, ut ibidem in Declaratione dicitur. Notauitque Bern. ferm. 58. in Cant. dicens neminem nisi vocatum tanquam Aaron concionari debere. quod eleganter repetit ferm. 64. Ad superiorem ergo pertinet ex vi regulæ procurare, ut hoc munus exerceatur quantum prudentia dictauerit: inferiorum autem erit, ad illud esse paratos, & dispositos, tam ex parte voluntatis, quam ex parte facultatis, quantum in ipsis fuerit, iuxta ea quæ in 4. p. Constit. c. 8. §. 3. statuuntur. Hæc autem obligatio respectu inferiorum non est sub culpa, donec talis actus in virtute obedientiæ imperetur, regulariter ac per se loquendo, sicut de obligatione regulæ, & simplicium ordinationum obedientiæ, in superioribus dictum est. Dico autem regulariter, ut excludam extraordinarium casum, in quo possit charitas ipsa per se obligare, præsertim inter hæreticos, vel alios infideles, aut ubi grauis aliqua ignorantia totius populi, cum morali periculo salutis plurimorum interueniret, quæ prædicatione veritatis posset expelli. Dixi etiam per se, ut excludam malitiam scandali, vel aliam similem, quæ per accidens potest interuenire: hæc verò communia sunt alijs muneribus, seu actionibus obedientiæ. In superiore autem grauior per se est hæc obligatio, non ut per se hoc munus exerceat, nam potius ipse facilius excusari potest, sed ut exerceri curet in loco, aut locis ad ipsum pertinentibus. Quamquam enim per se loquendo, non excedat directionem regulæ, si solum positiuam legem, ut sic dicam, inspicimus: tamen quatenus ex natura rei tenetur ratione officij, ad prouidendum communi bono Societatis quoad partem sibi subiectam, & procurandum ut in ea institutum seruetur, potest hæc obligatio esse maior, & in conscientia; raro autem erit grauis eius transgressio, nisi pertineat ad nimiam quandam, & scandalosam negligentiam, vel quasi contemptum, quia extra huiusmodi casum, nec manifesta obligatio, nec materia grauis cernitur.

XXXVIII.

De obligatio-
ne debito
modo con-
cionandi.

De altera verò obligatione, quæ pertinet ad modum actus, dicendum est, aliquem modum cadere sub obligatione regulæ, ut constet ex constitutionibus, & regulis Societatis supra adductis, in quibus multa continentur, quæ ad perfectionem per-

tinent, quæ ex sola rei natura non sunt simpliciter necessaria, ut actio honeste fiat, sunt tamen opportuna ut melius fiat, & ideo sub obligatione regulæ religiosæ posita sunt. Aliqua verò sunt rigore præcepta iure positio, illa verò magis pertinet ad modum negatiuum, quam ad affirmatiuum, ut non concionari sine legitima facultate modo præscripto in Concilio Tridentino, vel abstinere ab indiscretis detractioibus, aut reprehensionibus superiorum, iuxta Clementinam citatam, quæ magna ex parte nituntur ipsa ratione naturali, quamuis ratione prohibitionis Ecclesiæ posset in aliquo casu esse peccatum mortale, quod ex se non esset. Et hæc pertinet quod in eadem Clement. cauetur, ne concionatores religiosi retrahant laicos ab Ecclesiæ suarum frequentia, vel accessu & ne indulgentias pronuncient indifferetas, id est, falsas, aut incertas, ut ibi glossa exposuit, ex Clement. 2. de penit. & remiss. Denique aliquis modus potest esse præceptus iure ipso diuino, & naturali, ut est omnis ille, qui intrinsece necessarius est ad honestatem actus, ut est recta intentione predicare, veram, & non falsam doctrinam proponere, vitia dicere, & vana non miscere, & similia, quæ rectè explicat Caietanus in summa verb. Prædicator, quæ communia sunt omnibus prædicatoribus, neque in nostris habet aliquid speciale, nisi quod fortasse ratione specialis status, atque etiam ratione maioris scandali moraliter est in eis maior hæc obligatio.

CAPVT II.

Quid possint, & debeant religiosi Societatis præstare in sacramenti Penitentiae administratione.

Aliud præcipuum ministerium competens Societati ex vi sui instituti ad salutem proximorum, est sacramentorum administratio, ut dicitur 7. p. Constit. c. 4. §. 5. præsertim verò confessionibus audiendis, & Eucharistiam administrando id consequuntur, ut ibidem subiungitur: & ideo de his duobus prius dicemus, postea verò aliquid de reliquis attingemus. Supponimus autem nullius sacramenti administrationem potuisse licite à nostris sacerdotibus usurpari, sine privilegio, aut facultate Sedis Apostolicæ, aut singulorum Episcoporum, in suis diocesium Decretis tamen, & maxime expeditis fuit, ut huiusmodi facultas ab ipsa Sede Apostolica immediate in religionem emanaret, quamuis cum ea subordinatione ad ceteros prælatos, quam recta ratio, & sacri canones postulat: & ideo sicut in præcedenti sectione fecimus, ita hic proponemus in primis Pontificiam facultatem, & eam, explicando omnia, quæ ad hæc ministeria pertinent, simul declarabimus.

Igitur Paulus III. in prædicta Bulla, alias de facultatibus, post illam de munere prædicandi, de confessionibus audiendis subdit, Nec non illi ex viusæ Christi fidelium, ad vos vndeque accedunt, confiteantur, & confessionibus diligenter auditis, & corum singulos ab omnibus, & singulis eorum peccatis, criminibus, excessibus, & delictis, quouscumque gravibus, & enormibus, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, & quibuslibet ex ipsis casibus resultantibus sententiis, censuris, & penis Ecclesiasticis (exceptis contentis in Bulla, quæ in die Cane Domini solita est legi) absoluit, ac eis pro commissis penitentiam salutarem mandanda. Et inferius, clariusque in Bulla 5. anni 1549. declaratur quemlibet fidelem cuiuslibet sacerdoti Societatis confiteri posse, nulla expectata sui Reuerenti parochialis facultate, qui etiam non teneatur peccata

Id nunc in-
religiū
prauia ap-
probatione.

peccata, de quibus absoluti fuerint, iterum confite-
ri. Circa quam concessionem aduertendum est, an-
tiquiorem esse decreto Concilij Tridentini session.
23. c. 15. de Reformat. statuētis, vt confessarij om-
nes, etiam regulares, ab Episcopis debeant appro-
bati; & ideo facultas illa vi sua, & secluso hoc poste-
riori iure, communis erat omnibus Societatis pres-
byteris, prout Bulla indistincte concedit. Nunc au-
tem certum est, necessariam esse Episcopi approba-
tionem, vt in proprio loco disp. 28. de penit. sect. 4.
latius, & generalius declarauimus, non quoad hoc
eadem ratio est de religiosis omnibus.

*Quomodo singulis communicetur dictum pri-
uilegium?*

II. Quart autem potest, an sacerdos Societatis eo ip-
so quod ab Episcopo approbatus est, habeat hanc
facultatem, & consequenter totam iurisdictionem
fori penitentiae, quae per illam datur independen-
ter à praelatis suis, ita vt licet ab eis prohibeatur
confessiones audire quamuis male faciat contra
votum obedientiae eas audiendo, confessiones ni-
hilominus valide sint, nullumque defectum intrin-
secum in suo genere habeant. Ratio autem dubi-
tandi est, quia in priori facultate praedicandi expre-
sse dixit Pontifex, *Qui ad hoc idoneus reperitur, & per ve-
stra Societatis Praepositum deputatus fuerit*, hic autem nul-
lum huiusmodi limitationem posuit, sed absolute
dixit, *illis ex vobis, qui presbyteri fuerint*, ergo hac verbo-
rum differentia indicat non esse in hac posteriori
facultate dictam concessionem necessariam. Prae-
sertim cum inter eas possit ratio diuersitatis asig-
nari: nam munus praedicandi grauius est, & magis
publicum & simpliciter loquendo plura dona re-
quirat, ideoque potuit facultas concedi à superiori-
bus magis dependens. Et confirmatur, quia alias
posset Praelatus Societatis non concedere hanc fa-
cultatem integram suis subditis, vnde quodam-
modo posset reseruare casus respectu etiam secularium,
concedendo hanc facultatem ad absoluendum à
quibusdam peccatis, & non ab aliis, vel ex parte per-
sonarum exponere ad audiendas confessiones talium
personarum, & non aliarum. Nam, si hac facultas
non conceditur nisi mediante superiore, cum ipsa
in se indiuisibilis non sit, poterit tantum ex parte
concedi ad arbitrium superioris, quod videtur ab-
surdum, & praeter communem usum, atque ita hanc
partem tenet Enriq. lib. 7. de indul. c. 28. n. 2. vbi ci-
tat Emmanuelem Roderic.

III.
Resoluitur
dari modis
superiore.

Nihilominus dicendum est facultatem hanc in-
telligendam esse cum dependentia subditorum à
suis Praelatis, non solum quoad hoc vt propter sub-
ordinationem obedientiae non liceat vti hoc mune-
re contra superioris voluntatem, sed etiam quia
substantialis facultas, vt sic dicam, audiendi con-
fessiones, & iurisdicção necessaria per superiorem
conferenda sit. Ita generaliter declaratum est à Gre-
gorio XIII. in Bulla, *Decet Romanum Pontificem*, anni
1575. Neque aliter dicta persona Societatis producti priuile-
gio, facultatibus, & aliis praemissis, aut aliquo eorum, nisi per
Generalem Praepositum, & de eius beneplacito, aut per alium
seu alios de eius commissione electos, vt praemissum est, vt, aut
gaudere possint. Vnde licet ante hanc concessionem
dubium esse potuerit de mente concessionum Pau-
li III. tamen post illam dubitari non potest, siue di-
camus illam concessionem Gregorij fuisse meram
declarationem, siue restrictionem. Addo verò, mi-
hi probabilius esse Pauli III. concessionem ita fuisse
intelligendam, vt deputatio Praelati Societatis
ad munus audiendi confessiones, fuerit necessaria,
vt sacerdotes Societatis possent gaudere hoc pri-
uilegio, & facultate Pontificis, siue dicamus iurisdic-
tionem ipsam immediate concedi per praela-
tum Societatis, siue designationem eius esse veluti
conditionem necessariam, vt Pontifex illam tribue-
re censeatur: nam ad rem ipsam, & effectum facul-
tatis parum haec differentia refert. Hoc autem ita
esse colligo primò ex contextu. Nam prius dicitur,
*Quilibet vestrum, qui ad hoc idoneus reperitur, & per vestra
Societatis Praepositum pro tempore existentem deputatus fue-
rit, in quibusvis Ecclesiis, &c.* Postea verò finita prima
facultate, nullo interiecto puncto, sed continuando
eamdem clausulam addit secundam dicens, *Nec
non illis ex vobis, qui presbyteri fuerint, quorumcumque fide-
lum, &c.* Ergo subintelligendum etiam hic est quod
praemissum fuerat, ad hoc idoneis reperitis, & per
Praepositum deputatis: nam sub illo fundamen-
to haec omnia dicuntur: solum hic addita fuit con-
ditio presbyterij, quia in priori facultate non e-
rat necessaria, vt supra capite praecedenti notauimus.

Secundò idem patet ratione, quia non est veri-
simile omnibus presbyteris Societatis concedere
Pontificem hanc facultatem, & iurisdictionem,
absque illa conditione, *Si idonei reperiti fuerint*: quia
non possunt rationabiliter praesumi idonei eo ipso
quod in Societate ordinantur, nam licet fortasse
regulariter ita sit, non tamen certum est seruari in
in omnibus, nec fuisse expediens illud tam gene-
raliter praesumere, aut supponere. Illa ergo prior
conditio sine dubio intelligitur in hac secunda fa-
cultate: ergo etiam altera de deputatione per prae-
latum, nam eodem modo, & contextu proponun-
tur. Eo vel maxime, quod est valde necessaria, tum
ad conuenientem ordinem religiosum, contra quod
verisimile non est, Pontificem per generalia verba
concedere quod in specie non esset concessurus: tum
etiam, quia in religione hoc est moraliter necessa-
rium, vt confessor reputetur simpliciter idoneus,
non tantum scientia, sed etiam moribus, quod non
minus necessarium est ad debitam administratio-
nem huius sacramenti.

Dico igitur, tam iure primario Societatis (vt
sic loquar) quam posteriori à Gregorio declara-
to, omnem facultatem, & iurisdictionem in hoc
ministerio necessariam descendere à summo Pon-
tifici ad quoscunque sacerdotes Societatis, quibus
communicatur per Generalem Praepositum eius-
dem Societatis, vel immediate, vel mediis Prouin-
cialibus, aut aliis superioribus, quibus vel iure or-
dinario, vel delegato haec potestas creandi confes-
sores conceditur: ordinariè autem à diuis Prouin-
cialibus id fit, vt ex regula eorum supra
retigimus. Et ita responsum est ad rationem du-
bitandi ex verbis Bullae desumptam. Nec refert
quod munus praedicandi, maiorem sufficientiam
requirat, quamquam fortasse non omnes id ad-
mittent, nam reuera se habent vt excedens, & ex-
cessum quoad varias qualitates, quas in personis
requirunt, quae reuera in vtroque ministerio sunt
magni momenti, & valde necessariae, quod sa-
tis est, quidquid sit de comparatione. Ad confir-
mationem concedo in primis posse praelatum So-
cietatis auferre à subdito omnem facultatem,
& iurisdictionem ad confessiones audiendas, id e-
nim planè sequitur ex dictis, imò hoc est, quod praeci-
pue intendimus, & reputamus necessarium.

An verò possit ex parte concedere hanc facultatem
& non integrè, in quaestione verti potest. Nam
alicui fortasse videbitur illam facultatem
prout à Pontifice conceditur, esse vnā & indiui-
sibilem, & ideo auferri quidem posse, aut dari to-
tam, posita, vel ablata conditione à Pontifice re-
quisita, non tamen posse diuidi, maxime si verum
est, non praelatum Societatis conferre iurisdic-
tionem, sed Pontificem ipso designante, vel deputante
personam: nam tunc vel conditio impletur, & sic
datur

IV.

Suadet
ratione.

V.

Satis hinc va-
tioni dubi-
tandi in n. 2.

VI.

Possit na ed-
municari
hoc priuile-
gium non
integrè.

*Resoluitur
affirmative.*

datur integra facultas: vel non impletur, & sic nihil datur. Sed hoc mihi non probatur, quia licet illa facultas vno verbo detur, vt sic dicam, multa in se continet, quæ diuidi possunt, & ita re ipsa multiplex est: quid ergo vetat quominus per superiorem applicetur quoad aliquid, & non in totum? Nam in primis probabilius est superiorem esse qui immediate dat facultatem, & delegat, seu committit iurisdictionem: quia est ordinarius prælatus, & tanquam causa secunda per se sufficiens in suo ordine ad hunc effectum. Deinde, quia licet solum designaret personam, illam et conditio potest recipere diuisionem, nam potest persona deputari ad audiendas confessiones virorum, & non mulierum, &c. Quapropter non dubito quin possit Societatis prælatus partem huius facultatis concedere, & non totam, maxime ex parte poenitentium, id est ad audiendas confessiones virorum tantum, vel solarium tantum, vel solum in tali populo: quia in generali potestate, quæ illi conceditur, hoc totum continetur, neque nos possumus limitationem adhibere, quæ nec ex natura rei sequitur, neque à Pontifice ponitur, præsertim cum ad debitum vsum talis muneris illud possit esse necessarium. Nec refert quod possit etiam superius aliquando indifferetè vti tali potestate: nam id est per accidens, quomodo cumque autem id faciat, factum tenebit. Atque idem in rigore sequitur de limitatione eiusdem facultatis ex parte peccatorum, concedendo illam ad absolvendum ab aliquibus peccatis, & non ab alijs, quod respectu poenitentium sibi subditorum clarum est per modum reservationis, de qua supra lib. 8. cap. 5. Respectu verò poenitentium non subditorum, non habet locum propria reservatio, & ideo non censo posse fieri prudenter, & licet talem limitationem, seu dimidiationem iurisdictionis, nisi supposita aliqua reservatione facta à prælato ipsius poenitentis, & in ordine ad observationem eius, vt paulò post à numer. 18. explicabitur, nam extra hunc casum imponeretur graue onus poenitenti, fieretque ipsi iniuria, ideoque talis modus diuisionis ac limitationis non est in usu.

Tum limitando poenitentem.

Tum limitando casus subditorum, non secularium.

VII. *Suboritur
quæstio
in practica.*

*Est varia
de iure.*

Quæret autem fortasse aliquis practicè, an quoties superior prohibet alicui ne confessiones audiat, censendus sit omnino priuare illum facultatem, & iurisdictionem ad audiendas confessiones, vel solum vetare ne illum actum tunc exercent: nam hæc duo diuersa sunt, & potest optime vnum ab alio separari. Respondeo hoc pendere ex intentione superioris, & ideo ex verbis, vel alijs signis, & circumstantijs colligendam esse. Ac propterea superiores quando intendunt aliquem omnino ab officio remouere, vel suspendere, debent his verbis, vel similibus id satis explicare. Et è conuerso subditi in dubio debent abstinere, & de intentione superioris certiores fieri. Ad præterea quando à principio non datur alicui licentia audiendi confessiones, aut datur ad hoc genus personarum, & non ad alia, signum clarum est prohibitionem illam esse totalem per denegationem facultatis. Quando verò is, cui prius erat facultas simpliciter concessa prohibetur, ne ministerium exercent, considerari potest, an id fiat in poenam alicuius delicti, nam tunc videtur imponi per modum suspensionis, & consequenter tolli iurdictio. Item, an prohibitio fiat intuitu ipsius ministerij, vt sic dicam, ne indigne fiat à tali persona, aut circa talem personam, nam tunc etiam est signum ablationis totius facultatis. Si autem prohibitio fiat per modum ordinariæ obedientiæ simplicis, vt talis persona tunc non in eo munere occupetur, sed in alijs, tunc non censetur auferri iurdictio, quia nunquam solet cum tanto rigore id prohiberi in simili casu, imò neque

cum obligatione in conscientia solet talis prohibitio fieri.

Expenditur privilegium clausula, Quoscumque fideles vnde cumque venientes.

Secundò principaliter obseruanda sunt illa verba, *Quoscumque vnde cumque sexus Christi fideles, ad vnde cumque accedentium.* Per hæc enim conceditur Societati privilegium, quod à Pio II. Nicolao III. Sixto IV. & Leone X. mendicantibus iam concessum erat, vt constat ex Compendio mendicantium, verbo *Absolutio*. §. 9. & 10. Vnde duplici titulo illo gaudet Societas, scilicet per viam communicationis, & per directam & propriam concessionem. Vnde constat, posse confessorum Societatis hic residentem, & à solo prælato huius diocesis approbatum, audire confessiones omnium qui huc ad ipsum venerint, etiam ex alijs Episcopopatibus, etiam ab Episcopis eorum, nec licentiam, nec approbationem talis confessor habeat, quia hoc expresse hic conceditur. Quæ concessio moraliter nullius esset utilitatis, si distantium Episcoporum approbatio expectanda fuisset. Neque hoc reuocatum, aut limitatum est per decretum Concilij Tridentini postulantis Episcoporum approbationem: nam hinc decreto fitis per hoc quod religiosus approbatus est ab Episcopo, in quo habet religiosum domicilium, vt disp. de poenit. 18. sect. 6. numer. 14. latius declarauit.

Dubitari autem hic potest, an nostri sacerdotes, quibus hæc facultas generaliter, & sine limitatione communicata est, respectu omnium poenitentium qui non sunt de Societate, possint virtute dictorum verborum absolui omnes regulares aliarum religionum, qui ad ipsos possint à nostris confessorijs absolui. Quia tamen & ius aliorum sepe est incertum nostris confessoribus, & quia odiosum esse potest alios religiosos in confessione audire sine facultate suorum superiorum, ideo facultas hæc non communicatur in Societate confessoribus eius respectu regularium, qui licentiam non habuerint extra suum ordinem confitendi, vt notatur in Compendio privilegiorum Societatis, verbo *Absolutio*. §. 1. Dubitari verò potest circa hæc verba, an nostri confectores possint vti hac facultate tantum in suis Ecclesijs, ac domibus, vel vbiunque adfuerint? Olim enim de alijs privilegijs medicantium hoc dubitatum est. Sed nullam hic video esse rationem dubitandi: quia privilegium hoc nullum habet verbum, quo restringat hanc facultatem ad locum, vel habitationem Societatis, sed ad personas illam referre, dum ait, *Ad vnde cumque venientes.* Vbiunque ergo fuerit Societatis confessor, secum, vt ita dicam, deferat facultatem, & illa vti potest, dummodo conditio alijs requisita de Episcopi approbatione obseruetur. Vnde expenditur etiam dubitatio alia, an scilicet possit religiosus Societatis hic habitans, & hic approbatus circumiens alia loca altari dicere, confessiones ibi audire hominibus illarum diocesis, quæ in materia de Poenitentia latius tractantur, & resolutio est iure communi, & per hæc sola generalia privilegia non posse: quia non sine causa hic exprimitur, vt possint audire ad se vnde cumque accedentes, & non è conuerso, & quia in Clem. de sepulture statuitur, vt religiosi, qui ad audiendas confessiones deputandi sunt, Prælati diocesis prius præsententur. Nihilominus tamen ex speciali privilegio Gregorij XIII. in Bulla, *Ad perpetuam memoriam*, anni 1575, conceditur nostris approbatis in vno Episcopatu, vt dum per alios iter agunt, possint

possint confessiones audire, cum limitationibus precedentibus. c. n. 5. explicatis circa facultatem con-
concedendi.

Expenditur clausula, A quibuscumque culpis etiam Apostol. Sedi reservatis.

X. Tertiò notanda sunt illa verba. *Ab omnibus, & sin-*
gulis eorum peccatis, vti quæ ad illud, etiam Sedi Apostolica
reservatis. Circa quæ gravis difficultas occurrit, an
ex vi huius privilegij possint nostri sacerdotes ab-
solvare à peccatis reservatis Episcopis. Supponi-
mus autem primò ex materia de Penitentia disp.
30. sect. 1. numer. 2. posse summum Pontificem, non
obstante quacunque reservatione Episcoporum
concedere aliis iurisdictionem ad absolvendum à
talibus peccatis independentem à consensu Episco-
porum: quia est superior & absolutus, & ordina-
rius pastor singulorum, ita ut immediate possit
circa omnes iurisdictionem exercere, vel eam sibi
reservare, vel cui voluerit committere. Secundò
suppono, per communem ius, non posse religiosos, et-
iam mendicantes, absolvere à casibus reservatis E-
piscoporum, ut in materia de Penitentia dixi disp.
3. sect. 3. nu. 12. cum glossa, & communi sententia in
Clement. Dudum. de sepult. quam suprà tra. 8. li. 3.
probaui, tractando de privilegiis religiosorum in
communi.

XI. Et quamvis moderni aliqui oppositum docere
voluerint, tamen nituntur falsa intelligentia Cle-
mentinæ Dudum. supponunt enim quatuor, vel
quinque casus esse iure communi reservatos Epi-
scopis: unde cum Clemens V. declarat, se non inten-
dere maiorem facultatem concedere religiosis, quàm
Parochis sit iure concessa; hoc ius tale esse inter-
pretantur, ut Parochi possint ab omnibus peccatis
absolvere, exceptis tantum illis quatuor, vel
quinque casibus, & ita concludunt Pontificem
totam hanc facultatem dedisse religiosis, ideoque
ex vi iuris communis non posse quidem absolvere
ab illis quinque casibus, iure communi Episcopis
reservatis, posse tamen absolvere ab omnibus aliis,
quos Episcopi reservaverint: quia Pontifex so-
lum excepit reservationem à iure, & Episcopi
non possunt restringere facultatem, à Pontifice
concessam.

XII. Hic verò discursus & falso fundamento nititur,
& non bene colligit. Primum patet, quia reuera nul-
li sunt casus iure communi reservati Episcopis, ut
in tom. 4. 3. part. disp. 29. sect. 3. numer. 6. ostendi;
ergo non potest illa reservatio iuris sumi pro men-
sura huius privilegij. Verum ergo ius, de quo ibi
Clemens loquitur, est, ut parochi habeant pote-
statem absolvendi ab omnibus peccatis, his excep-
tis, quos Episcopi sibi reservaverint: similem ergo
voluit concedere religiosis mendicantibus, & non
maiorem. Secundum probatur: nam esto daretur
esse aliqua peccata iure communi Episcopis refer-
vata, nihilominus Parochi non habent à iure com-
muni potestatem absolvendi ab omnibus casibus,
illis exceptis, independentem omnino à iurisdic-
tione Episcoporum, sed cum subordinatione ad refer-
vationes alias Episcoporum: ergo ex vi illius iuris
communis non habent religiosi potestatem magis
independentem ab Episcopis. Patet consequentia
ex illis verbis, *Per huiusmodi autem concessionem ne-*
quaquam intendimus personis, seu fratribus ipsi ad id taliter
deputatis potestatem in hoc impendere ampliorem, quàm in
eo curatis, vel parochialibus sacerdotibus est à iure conces-
sam. Esset autem longè amplior facultas fratrum,
quàm parochorum, si hæc esset subordinata refer-
vationi Episcoporum, & non illa. Igitur licet con-
cedamus, si Episcopi limitatè referunt aliquem
casum pro parochis, inde non sequi reservare etiam

pro religiosis (quod ad summum probant argumē-
ta aduersariorum) nihilominus quando absolute
reservant, cum intendunt omnes comprehendere,
reuera tenet illorum reservatio, etiam respectu re-
ligiosorum, cum ex prædicto iure communi non
recipiat potestatem, nisi subordinatam illis, ut de-
claratum est.

His positis, difficultas est, an ex vi huius specia-
lis privilegij debeat hæc facultas nostris confessoribus
Et ratio dubitandi est, quia per hanc facultatem
non derogatur expresse illud ius commune, cum
tamen conciliare sit, quod non solet nisi expresse
reuoari, ut notat Sanchez lib. 3. de matr. disp. 26.
numer. 7. Nec satis est, quod Pontifex ibi concedat
omnes casus sibi reservados: nam per hoc non sa-
tis significat se concedere casus reservados Episco-
pis, non quia non possit (ut quidam malè dixe-
runt,) sed quia iuri suo potest facile cedere: ius
autem aliorum non censetur tollere tanta liberali-
tate, & facilitate, & maxime ubi expresse id non
declarat. Et confirmatur (quod maxime vrget)
nam illustrissimi Cardinales inter alias declaratio-
nes ad sess. 14. cap. 7. Concilij Tridentini, in vna
sic habent, *Regulares per privilegium, quod Mare ma-*
gnum vocatur, facultatem non habent absolviendi peniten-
tes in casibus Episcopis reservatis. In alia verò sic, *mendi-*
cantes vigore Maris magni non possunt absolviere à casu-
bus reservatis, neque leuitis. In alia verò generalius,
Regulares non possunt ex privilegio, præsertim ex illo, quod
Mare magnum appellant, sibi concessis, absolviere quen-
quam in casibus, quos Episcopi sibi reservaverint. Vbi
quamvis addatur illa particula *præsertim*, tamen
absolute excluduntur omnia privilegia religiofo-
rum. Quæ declarationes videntur in hoc funda-
ri, quod illa privilegia si sint antiquiora Concilio
Trident. in illo derogata sint per verba illa cap.
7. *Extra quem articulum sacerdotes cum nihil possint in*
casibus reservatis, &c. Si verò sint recentiora, non
censentur per verba generalia hanc dare facul-
tatem, sed solum quando illam exprimunt. Quod
fundamentum colligo ex alia declaratione eo-
rundem Cardinalium, quæ sic habet, *Confesso-*
res vi privilegiorum Rosarii non absolvant à casibus refer-
vatis Episcopo, nisi privilegia ipsa talom tradant faculta-
tem, vel sint obtenta, vel confirmata post Concilium Triden-
tinum.

Nihilominus assero ex vi huius privilegij conces-
sam esse confessoribus Societatis ad hoc deputatis
facultatem absolvendi à casibus reservatis Episco-
pis, privilegiumque hoc suam vim retinere. Prior
pars in hoc fundanda est, quod illa generalia ver-
ba cum extensione ad casus reservados sufficiunt ad
comprehendendos casus reservados Episcopis. Et
ita intellexit hoc privilegium Auctor Compendij
privilegiorum Societatis, verb. *Absolutio*. §. 1. & se-
quutus est Emmanuel Rodericus q. 61. art. 3. in fine.
Sumitur etiam ex Nauarro in summa, cap. 27. nu-
mer. 263. ubi per similia verba Bullæ concessæ con-
fratribus sanctissimæ Trinitatis, ait dari prædictam
facultatem; & vehementer impugnat quendam,
qui hoc negauerat. Verum est magis impugnare
fundamentum eius, quod erroneum erat, nimi-
rum, non posse Pontificem hanc facultatem dare,
ipse verò solum probat habere potestatem, nam
illa supposita, pro certo habet per illa verba dari.
Probatur præterea, quia illa verba, *quantumcunque*
grauibus, & enormibus, valde generalia sunt. Expendo
deinde illam particulam etiam, quia non est limitans,
vel diminuens, sed potius augens, quia si casus refer-
vati Sedi Apostolicæ committuntur, multo magis
reservati quibuscumque aliis inferioribus prælatis. De-
nique Gregorius XII. die 10. Maij anni 1583. viuz
vocis oraculo, prout refertur in dicto Compendio
Societatis, agnovit hanc facultatem esse concessam

XIII.

Ratio dubi
an. 10. po.
sit.

Vide Mart.
l. 3. de res.
Trid. sup. c.
12. pag. mibi
411 & 412.

XIV.

Resolutio
affirmativa
bipartita.

à Paulo III. Societati per illud privilegium, & declaravit non fuisse intentionem suam, illam derogare per declarationem Cardinalium citatam, & eam denuò confirmavit, per quam declarationem posterior pars resolutionis comprobata manet.

XV. *Ad rationem dubitandi in n. 13.* Unde ad rationem dubitandi respondetur, Pontificem concedendo omnes casus etiam sibi reservatos, concedere omnes, à quibus ipse potest absolvere: potest autem absolvere ab omnibus, quos sibi Episcopi reservant, & ideo æquè illos committit per illa verba, ac reliquos. Neque in hoc tollit ius aliquod Episcoporum, sed fungitur suo, quod habet ad absolvendum ab illis peccatis, per se, vel per delegatos suos. Et ita docui disp. 7. de cens. sect. 5. num. 13. Ad Declarationes Cardinalium quod attinet ad Mare magnum, fortasse in illo non conceditur mendicantibus facultas absolvendi ab omnibus casibus Sedi Apostolicæ reservatis. Nam in Compendio mendicantium, verb. *Absolutio quoad seculares*, cum multa de hoc referantur privilegia nullum refertur, quod clausulam illam, & extensionem habeat: & ideo quoad hoc non est similis ratio. At verò quoad aliam particulam, quæ in tertia declaratione additur, quæ generalis est de privilegijs, habet difficultatem illa declaratio; quia ex libro Monumenta ordinis, concess. 287. 392. & 439. varia referuntur privilegia, in quibus expresse conceditur mendicantibus, ut possint absolvere ab omnibus casibus vel sub hac forma generali, *Quantumvis enormibus, dummodo tales non sint, propter quos Sedes Apostolica merito sit consulenda.* Quæ exceptio firmat regulam quoad omnes alios. Vel etiam sub forma speciali, *Etiā reservatis Ordinario.* ut referunt moderni auctores. Verumtamen, ut ipsi etiam fatentur, hæc privilegia non sunt certa, sed dubia, vel quia non fuerunt vñ recepta, vel quia non satis expressis verbis conceduntur, maximè pro secularibus: & ideo fortasse Congregatio Cardinalium, in casu dubio decrevit potius esse favendum iuri communi, & Concilio Tridentino. Accedit, quòd, ut in dicto Compendio Societatis refertur, in declaratione illa intercessit auctoritas Gregorij XIII. qui non solum declarando, sed etiam faciendo, potuit decernere ut illa privilegia minus certa, quoad hanc facultatem non admitterentur. Quod verò dicebatur de derogatione talium facultatum per Concilium Tridentinum, mihi probabile non est: quia in Concilio nihil agitur de privilegijs, vel de derogatione eorum, sed declaratur ius divinum, & commune tam quoad potestatem reservandi, quàm quoad effectum qui sequitur, posita reservatione. Falsum etiam est, hanc facultatem non dari per verba generalia, quando illa talia sunt, ut casus etiam Pontifici reservatos comprehendat. Quod præter dicta patet ex alia declaratione eiusdem Congregationis Cardinalium, dicentium, per Bullam Iubilei indicti à Summo Pontifice cum facultate absolvendi à quibuscunque enormibus peccatis reservatis Apostolicæ Sedi, etiam in Bulla Cæne Domini, posse fideles absolvi à peccatis Episcopo reservatis. Nec videtur referre quòd in hac declaratione, forma concessionis est cum extensione ad casus contentos in Bulla Cæne Domini, in nostro verò indulto est cum exceptione: quia non minus hæc exceptio firmat regulam ad omnes alios casus ibi non contentos, cuiusque reservati sint, quàm amphet dicta extensio. Alia ergo vltima declaratio citata videtur postulare ad hanc facultatem, quando non datur per verba specialia, quod indultum sit concessum, vel confirmatum post Concilium Tridentinum: quia antiquiora reputat dubia, & non admittenda, vel certe derogata non per Concilium, sed per aliam declarationem citatam Gregorij XIII. Hoc autem nostrum privilegium, licet

fuerit ante Concilium Tridentinum concessum, fuit tamen confirmatum à Julio III. in Bulla anni 1552. quo anno iam erat facta sessio 14. Concilii Tridentini, nam celebrata est die 25. Novembris anni 1551. sub eodem Julio, qui prædictum privilegium cum alijs confirmavit die 22. Octobris anni 1552. Et alia confirmatio colligi potest ex Bulla Pij V. Dum indeffesse. anni 1571. Ac denique Gregorius XIII. hoc in specie declaravit, & confirmavit, ut diximus in fine numer. 14. video nihilominus revocaram postea à Clemente octavo facultatem mendicantium absolvendi à casibus quos reservant Episcopi, sed ea revocatio, nec in Lusitania neque (ut credo) extra temporale dominium Pontifici obtinuit.

Expenditur privilegium exceptio de casibus Bullæ Cæne.

Quartò circa exceptionem illam, *Exceptio contenta in Bulla, quæ in die Cæne Domini solita est legi, aduertendum est limitationem hanc quoad aliquos casus, vel personas per alia indulta sublatam esse.* Erim primis in terris infidelium, & partibus remotissimis, à quibus non potest adiri Sedes Apostolica, potest Generalis Præpositus concedere nostris facultatem absolvendi, etiam à casibus in Bulla Cæne Domini reservatis, ut concessit idem Paulus III. in Bulla, *Licet debitum*, anni 1549. & confirmavit Iulius III. & auxit Gregorius XIII. in Bulla, *Ad perpetuam memoriam*, anni 1575. Circa quam extensionem vulgaris dubitatio locum habet, an sub illa comprehendatur etiam crimen hæresis, nam sub alijs concessionibus generalibus certum est non comprehendere, ut disput. 21. de fide section. 4. numer. 21. diximus, & docent communiter moderni Doctores, & declaravit Pius V. speciali motu proprio, quem refert Rojas lib. de Privilegijs Inquisitorum numer. 416. & lib. de Hæresi, 1. part. assert. 33. Cuius declarationis fundamentum est, quia casus specialis non venit sub concessionem ad generalia, iuxta regulam 81. iuris in 6. Videri autem potest hæc ratio in præsentem cessare, quia ratio, ob quam hæc concessio facta est, scilicet quia non potest Apostolica Sedes adiri, etiam in peccato hæresis locum habet, & ideo respectu earum regionum peccatum hæresis non potest considerari ut speciale, sed ut induens eandem rationem. Si enim multa propter distantiam conceduntur, quæ alias negantur, ut dixit glossa in c. cum ex literis. de in integrum restitut. & Panorm. in c. in nostra. de sepulch. & ex Bullis eorundem Pontificum colligi potest, in quibus multa pro illis remotis regionibus conceduntur nostris operariis quæ pro alijs locis minimè permittuntur. Quæ rationes suadent hanc partem valde probabiliter, maximè pro his locis, ubi neque officium inquisitorum exercetur, nec esse sine Episcopi, aut suum munus habere administrare non permittuntur: ad omnem tamen dubitationem tollendam, hoc in specie concessit Iulius III. vñz vocis oraculo, ut refertur in Compendio privilegiorum statim citando & habetur in Bulla eiusdem Iulij anni 1552. *Dilecte fili*, ibi, & quoscunque à casibus hæresis, & alijs contra fidem, & consequentibus censuræ quibuscunque, & c. conceditur autem talis facultas soli Præposito & propositis idoneis per illam deputatis: nõ arctatur autem ad regiones remotissimas, sed simpliciter conceditur ad quoscunque à casibus hæresis, & alijs contra fidem absolvendos. Et hoc modo fuit hoc privilegium confirmatum à Gregorio XIII. die 18. Martij anni 1584. vñz vocis oraculo pro reliquis orbis partibus, Hispania excepta, ut in Compendio refertur, verb. *Ad solutio*. §. 3.

Vbi adnotatur, solum communicari Provincialis libus.

Cordub in Additione ad compendium Minorum verbo Absolutio quoad seculares § 19 Et Rodericus q 61. n. 3.

A quo super
iore hac con
cessio sit com
municanda.

libus extra Hispaniam, cum potestate subdelegandi hanc facultatem in casibus particularibus, quando re attentè considerata iudicauerint expedire. Quod pertinet ad moderatum usum illius indulti, ratione cuius non poterunt Provinciales hanc facultatem generaliter alicui concedere, nisi habuerint à Generali ampliore facultatem, quam ipse poterit concedere extra Hispaniam, ubi iudicauerint expedire. Verumptamen limitatio illa addita ibi est, quoad hoc speciale privilegium & quoad omnia loca, at in remotissimis regionibus, & utendo privilegio Pauli III. cum probabili extensione supra dicta, videri potest maior facultas admittenda. Quia verò Paulus III. etiam pro terris infidelium non concedit casus contentos in Bulla Coenae, nisi quando Praepositus Generalis eam facultatem concesserit eis, quos illic mittit, ideo semper facultas hanc pendet ex speciali illius concessione. Nam in Compendio privilegiorum nullam inuenio factam esse mentionem illius secundae concessionis, & extensionis factae à Paulo III. nec vniuersalem clausulam, per quam Praepositus Generalis illam communicet confessoribus, aut Provincialibus. Semper ergo necessaria est communicatio specialis & ab homine, ut sic dicam, ad absolendum à quibuscunque casibus Coenae etiam in terris infidelium, & remotis, obseruando clausulam in praefatione illius Compendij positam, nimirum, omnem facultatem in Compendio omissam, eo ipso non esse concessam, donec à Praeposito impetretur, nisi (ut ibi additur) periculum in mora esset, nam tunc censetur Provincialibus, & Visitatoribus communicata solum pro casu occurrente, ac necessario, cum aliis limitationibus, quae ibi adiunguntur.

XVIII.

Nasisti etiam
procedit ex
cepso de bo
na causa a
gantium.

Praeter has extensiones est alia Gregorij XIII. facta viue vocis oraculo die 18. Martij, anni 1584. his verbis, Possunt confessori Societatis absolueri eos, qui bona nasfragantium rapuerunt, immunda eius restitutione ubi, & quomodo ea fieri poterit. Qui casus reservatus est in quarta clausula Bullae Coenae, in cuius fine reuocantur omnia privilegia ad absolendum ab huiusmodi casu. Sed quoad hoc est notandum aliud privilegium ab eodem Gregorio eadem die concessum, ut nulla Societatis facultates censentur reuocata per Bullam Coenae Domini, ut in eodem Compendio refertur, verb. Bulla Coenae §. 2. Praeterea concessa est Societati alia specialis facultas, absolendi à peccato commisso in legendo libros prohibitos, de quo peccato in tom. de fide disp. 20. sect. 2. à num. 18. dictum est. Quam facultatem etiam concessit Gregorius XIII. cum eadem limitatione, extra Hispaniam, & pro aliis etiam locis cum magna moderatione communicatur à Praeposito Generali, ut in praedicto Compendio videre licet, verb. Absolutio §. 4. Pertinet autem hac facultas ad casus contentos in prima clausula Bullae.

XIX.

Nec denique
procedit de
secularibus
qui mittun
tur ad tri
remes.

Ultra hac, ex parte personarum absolutione indigentium, data est nostris confessoribus facultas absolendi eos, qui mittuntur ad triremes, à quibuscunque casibus non solum sine ulla exceptione, sed etiam cum hac additione, sicut in articulo mortui, quae indicat amplissimam facultatem, & ideo non communicatur ipso facto, omnibus deputatis, & approbatis confessoribus, sed superioribus, & quibus ipsi specialiter eam commiserint: quod spectat ad moderatum usum Societatis, nam facultas absolute concessa est à Pio IV. viue vocis oraculo, ut refertur in dicto Compendio, §. 5. Tandem aduertendum est, hac omnia intelligi respectu secularium, seu externorum, qui de Societate non sunt, nam pro absolutione personarum Societatis multo plures facultates quoad hanc partem sunt con-

cessae Praelatis Societatis, ut infra suo loco lib. 10. c. 5. dicemus. De familiaribus etiam pauca addemus infra c. 4.

Expenditur alia clausula tripartita, de absolutione a sententiis, censuris & poenis.

Quintò obseruanda sunt illa verba, Et à quibuscunque ex istis casibus resultantibus sententis, censuris, & poenis Ecclesiasticis absoluenti. Addita enim sunt ad explicandum, non solum concedi directam facultatem absoluenti à culpa, sed etiam à censura, quantumvis reservata, cum eadem tamè exceptione Bullae Coenae. Quia enim culpa tolli non possit nisi ablata censura, & ideo concessa facultate ad absolendum à culpis reservatis, censetur concessa facultas ad absolendum à censuris, nam qui dat facultatem ad aliquid, dat consequenter ad omnia, quae ad illud necessaria sunt, ut constat ex toto titulo de officio delegati, nihilominus, ne putaretur facultas restricta ad casus non habentes censuram annexam, vel quia posset censura tolli solum ad hunc effectum, ut posset obtineri absolutio à culpa, qua obtenta statim rediret censura, ideo expresse declarata est extensio illius facultatis ad absolutionem censurarum: quod fit ut per hanc facultatem directè ac simpliciter possint remitti censurae, ita ut necessarium non sit amplius coram iudice comparere, quoad forum conscientiae, ut statim dicemus.

XX.

Hac clausula non solum additur praecedenti de absolutione a culpa

De prima particula clausulae a sententiis.

Sunt autem in illa clausula tres particulae notandae, sententis, censuris, & poenis. Et circa primam quaeri potest, an intelligenda sit de solis sententiis a iure, de quibus nulla dubitatio est, an etiam ab homine? Videtur enim ita affirmari, quia vox illa in definitè ponitur, non est ergo cur à nobis restringatur. In contrarium verò est, quia si sententiae ab homine ibi comprehenderentur, id esset verum tam de specialibus, quam de generalibus: quia respectu utrarumque verbum illud est indifferens, consequens autem est contra communem usum, & sententiam. Item obstat proprietas illius vocis, resultantes, quia huiusmodi sententiae non proprie dicuntur resultare ex delicto, nisi quando delictum habet sententiam annexam ex vi iuris: nam quando per hominem ferenda est sententia, non resultat proprie ex delicto. Nihilominus certum est sub hac clausula comprehendi censuras latas per sententiam generalem ab homine, quod supponitur in scholio addito ad hanc facultatem in nostro Compendio, ubi concessa hac facultate omnibus confessoribus, additur, Praeterea respectu excommunicatorum generaliter ab homine, quos superiores tantum, & ipsi, qui ab eis specialem licentiam habuerint, poterunt absolueri. Haec enim exceptio supponit facultatem extendi ad has sententias, alias nec superiores, nec deputati ab illis possunt illa uti in eo casu: facultas ergo data est: quamvis propter vitandam offensionem, Praepositus Generalis solum cum ea limitatione illam communicet, quod ut numer. 6. diximus, iuxta privilegia facere potest. Ratio verò est supra tacta, quia sententia generalis ab homine est propriissima sententia, & nihil habet speciale, ob quod in generali clausula non includatur, & illa etiam proprie dicitur resultare, quoad suum effectum ex delicto contra illam commissum, nam in hoc convenit cum sententia à iure, quod supponitur lata ante delictum commissum, & ideo ex illo statim resultat effectus. Obiter etiam aduerto, Eugo-

XXI.

An hac particula comprehendat sententias ab homine generaliter.

Eugenium IV. concessisse monachis S. Benedicti similem facultatem absolventi ab omnibus censuris à iure vel ab homine generaliter latis, vt referatur in Compendio Mendicantium, verb. *Absolutio*. §. 5. quia in rigore possent nostri confessores vti saltem quoad censuras non referuatas, quia illa non amplius extenditur. Verum, cum in nostro Compendio omilla sit, nobis non est communicata, iuxta regulam generalem, in præfatione illius præmissam.

XXII.
Idem proba-
bitur affir-
mandum de
sententia ab
h. mine spe-
cialiter.

Idem cum proportione dicendum cenſeo de ſententia ab homine etiam ſpecialiter latis. Hoc non eſt tam certum; tamen in eodem Compendio ſupponi videtur, dum dicitur, *Excommunicatos autem nominatim ab homine, ac ſuperiores quidem abſolvent*; nam hæc verba ſolum denegant actum, id eſt, actualem communicationem dictæ facultatis, unde videtur ſupponere in Præſcripto Generali poteſtatem ad communicandam illam: ad hoc autem neceſſe eſt, vt priuilegium de his ſententiis loquatur. Deinde probatur, quia nulla eſt ſufficiens ratio, quæ nos cogat ad faciendam hanc limitationem: ergo cum priuilegium indefinite concedatur, & ſit fauor ac beneficium Principis, limitandum non eſt. Antecedens probatur, quia nullum peculiare ius obſtat in ſententiis ſpecialibus, magis quàm in generalibus, & ſæpe poteſt vſus vnius facultatis in ſententiis ſpecialibus, eſſe neceſſarius ad ſalutem animarum, & fieri ſine offenſione iudicij, vel aliorum ſcandalo, vt ſi perſona non ſit nota: ergo non eſt cur fiat prædicta reſtrictio. Contrarium huius ſententia in ſimili auctor Compendij Mendicantium, verbo *Absolutio quoad ſeculares*, §. 19. quem ſequi ſe proſtitur Emmanuel Roderic⁹ in expoſitione Bullæ §. 9. numer. 55. poſtea verò ita illam ſententiam explicat, vt tamen à noſtra non recedat. Clarum eſt enim, ſine ſatisfactione partis, vel Eccleſiæ, vel ſine iuſta cauſa, aut cum ſcandalo non poſſe quempiam vti hac facultate; at verò interuenientibus his conditionibus, ſatisfactionis partis vel Eccleſiæ, poteſt, quod dictus auctor non negat, vt autem poſſit, etiam cum prædictis conditionibus, neceſſe eſt vt priuilegium det huiusmodi poteſtatem: quia niſi hæc ſupponatur, extrinſeca rationes, aut cauſe non ſufficiunt: hæc autem ſupponi, aut haberi non poteſt abſque priuilegio.

De ſecunda particula clauſula à cenſuris.

XXIII.
Quid nemi-
us cenſus a
venerari,

Circa ſecundam particulam, ſcilicet, *ab omnibus cenſuris*, occurrebat longa diſputatio, quid ſub illa comprehendatur. Sed res hæc in materia de Cenſuris diſput. 1. ſect. 3. copioſe tractata eſt. Nunc ſatisfit reſpondere comprehendere quamcunque excommunicationem, ſuſpentionem, & interdictum, iuxta c. *querenti*, de ſent. excommun. An verò poſſit extendi ad irregularitatem aliquam, in materia de irregularitate tom. de cenſ. diſput. 40. ſect. 1. dictum eſt, & ſtatim attingitur. Item queri poteſt quæ forma ſeruanda ſit in hac abſolutione à cenſuris præſtanda. Sed breuiter dicendum eſt, non oportere ſolemnitatem aliquam vel caremoniam iuris ſeruare, ſed ſimpliciter concedi ex priuilegio Leonis X. conſeſſo Minoribus, vt habetur in eorum ſupplemento conſeſſione 174. & in noſtro Compendio, verb. *Excommunicatio*, §. 2.

XXIV.
An abſoluen-
dum neceſſa-
rio intra
confeſſionem

Tandem queri poteſt, quod etiam ſuprà tetigi in traſt. 8. lib. 2. cap. 24. num. 12. an danda neceſſario ſit intra ſacramentum poenitentia, vel poſſit extra illud dari. Quod dubium alias tractari ſolet de Bulla Cruciatæ, & alijs priuilegijs, in quibus ſolet hæc facultas concedi ſub his verbis, *Concedimus vt eorum confeſſionibus diligenter auditis, & criminibus, & cenſuris ab-*

ſolui poſſint, &c. Ex qua verborum forma videtur colligi abſolutionem à cenſuris non poſſe dari niſi in confeſſione ſacramentali, & in ordine ad abſolutionem ſacramentalem eius. Eadem autem forma ſeruatur in hoc noſtro priuilegio. Nā hæc clauſula ita incipit, *Nec non, &c. ad vos vndeque accedentes confeſſiones audienti, & eorum confeſſionibus diligenter auditis, eos à quibuiſque caſibus, & ex reſiſtiſque reſiſtantibus ſententijs, &c. ergo talis abſolutio à cenſuris dari non poteſt niſi prædicto modo. Conſirmatur, nam hæc abſolutio non poteſt dari vt proſit, niſi in foro interiori, vt declaratum eſt à Pio V. in quadam Bulla lubilai anni 1568. vbi occaſione illius lubilai ita explicat omnes ſimiles facultates ab Apoſtolica ſede manantes: vbi conſequenter ait, hanc abſolutionem dandam eſſe in foro poenitentiali, &c.*

Nihilominus auctores moderni, vt Sancius lib. 3. de matrim. diſput. 15. numer. 15. & diſput. 16. num. vlt. & diſput. 34. numer. 28. & lib. 4. Decalogi cap. 54. à numer. 14. vbi alios citat, aſſerunt, per Bullam Cruciatæ poſſe dari abſolutionem cenſuræ abſque ſacramento Poenitentia, unde à fortiori ſequitur, id poſſe fieri per hoc priuilegium. Verum eſt, aliquos eorum in hoc fundari, quod Bulla non limitat vt abſolutio à cenſura detur, *auditis confeſſionibus*, quod in hoc priuilegio non ita eſt. Et ideo alij id defendunt, non obſtantibus illis verbis, quia illa non ſunt poſita propter abſolutionem à cenſura, ſed propter abſolutionem à peccatis, de qua proximè ſermo ſubiungitur. Huius autem interpretationis ratio eſt, quia ſecundum commune ius ad abſolutionem à cenſura, non eſt neceſſaria confeſſio, nec abſolutio ſacramentalis, vt eſt per ſe notum, & diſput. 7. de cenſ. ſect. 7. ex profeſſione tractatum eſt, ergo illa verba interpretanda ſunt ſecundum ius commune, vt ſcilicet addita cenſentur pro illa abſolutione, ad quam neceſſaria eſt confeſſio.

Hæc autem ratio retorqueri poteſt: nam potius eſſent ſuperflua illa verba, ſi propter abſolutionem ſolam ſacramentalem ponerentur; quia abſolutio ſacramentalis eſſentialiter dicit reſpectum ad confeſſionem ſacramentalem, & ideo eo ipſo quod conceditur facultas ad abſoluendum à peccatis ſubintelligitur, audita confeſſione: ergo videntur expreſſe audita illa verba, vt explicarent neceſſariam conditionem ad vtramque abſolutionem tam cenſurarum, quàm culpæ. Eſt enim verum ſit, abſolutionem à cenſura non poſſulare ſacramentalem per ſe, nihilominus potius Pontifex nolle, & videtur noluiſſe illam facultatem concedere, niſi cū ea reſtrictione, quia non dabat illam, niſi vt poſſent remoueri impedimenta abſolutionis ſacramentalis. Et ita cenſet tutius Nauarrus cap. 26. nu. 11. Corduba in ſumma Hiſpania, quaſt. 19. & 187. citans Nauarrum in cap. *Alma*, 1. p. §. 11. num. 16. vbi de hoc nihil habet, ſed de valore huius abſolutionis in foro interno, vel externo, quæ duo puncta conſundi ſolent ab auctoribus, ſunt tamen diſtincta, vt ſtatim dicā à num. 30. In eandem ego ſententiam alibi ſatis inclinaui, præſertim tom. 5. de Cenſuris diſput. 7. ſect. 7. ſect. 5. à num. 35. & tom. 2. de relig. tract. 6. de voto lib. 6. cap. 16. nu. 4. Negari quidem non poteſt prædictam opinionem Nauarræ, per ſe loquendo, eſſe tutiorem, nam abſoluendo à cenſura, ſacta integra confeſſione ſacramentali, nihil eſt periculi, cū certum ſit talem abſolutionem validam eſſe abſoluedo autem extra confeſſionem, cum ſit res ſub opinionem, poſſet eſſe aliquid periculi; & ideo ſi nulla rationabilis cauſa interueniret, nec conſulerem, nec permetterem vti hac facultate, niſi in confeſſione ſacramentali.

Nihilominus in rigore alia opinio nunc mihi magis

magis placet, quia est favorabilior, & potest in omni proprietate accommodari verbis indulti. Et præter modum supra relatum numer. 25. quem attigit Corduba, & probabilis est occurrit alius: quia verbum illud, *auditis confessionibus eorum*, commune est, & de se indifferens ad sacramentalem confessionem, & ad quameunque aliam absolutionem, seu sententiam, aut penitentiam imponendam proportionatam: ergo merito potest in sua communitate sumi, & cum partitione accommodata ad absolutionem adaptari. Confirmatur, & declaratur, nam verbum *absolventi*, quo illa clausula concluditur, commune est ad absolutionem sacramentalem peccatorum, & ad absolutionem censurarum, quæ sine dubio est distincta, & prævia, & à diversa potestate procedit. Ibi autem verbum illud *absolventi* sumitur in sua communitate, & per illud conceditur duplex potestas ad utramque absolutionem: ergo eodem modo accipi potest verbum aliud, *auditis confessionibus*, ut sub se claudat duplicem confessionem duplici absolutioni accommodatam, & ad unamquamque requirat solam illam, quæ per se sufficiens est. Simile argumentum accipi potest ex illis verbis, quæ finita illa clausula adiunguntur, *Ac eis pro commissis penitentiam salutarem iniungendo*. Hæc enim verba etiam sunt communia ad penitentiam sacramentalem ad aliamque satisfactoriam, seu compenatiuiam delicti extra sacramentum: non est enim necesse ut sacerdos Societatis volens aliquem absolueret à censura, per delictum graue contracta, solam penam sacramentalem imponat: sed instat iudicis ferentis sententiam in foro contentioso, potest illi penam imponere in vindictam contumacie contra Ecclesiam quam reustenebitur in conscientia implere, non quia sit pars sacramenti, sed quia voluntarie se subiecit illi iudicio, & quasi sub eo pacto absoluitur: ergo sub eadem indifferencia accipienda sunt priora verba, ita ut ibi concedatur facultas ad efficiendum duplex iudicium, vnum sacramentale de culpis, aliud quasi contentiosum, de censuris: & ad utrumque requiratur sua confessio, absolutio, & penitentia. Quamvis autem simul ad utrumque iudicium detur potestas, non propterea postulat ut necessario simul fieri debeant, nulla enim ratione fundatur hæc illatio: sæpe enim multa comprehenduntur eisdem, vel coniunctis verbis, non quia in re ita necessario coniuncta sint, sed vel quia ita breuius, & commodius dicuntur, vel certe quia frequentius ita fiunt, non ex necessitate, sed ex commoditate. Vnde fortasse in presenti per hanc connexionem verborum ad summum significatum est, confessionem sacramentalem esse sufficientem ut quis absolueretur à censura, non verò quòd illa necessaria sit.

XXVIII. Quocirca, si quis ligatus tali censura accedat ad confessorem Societatis, & confiteatur tale delictum, paratusque sit ad acceptandam condignam penitentiam, & obediendum Ecclesie, quamvis tunc non sit paratus ad absolutionem sacramentalem, vel nolit, aut non possit integram sacramentalem confessionem facere, vel sacerdos non valeat illam audire, credo posse illum absolueret à censura reservata, & illum remittere, ut ab alio qui tantam facultatem non habet, possit absolui à culpis, quarum reservatio tollitur ablata censura: & quia hæc necessitas potest sæpe contingere, ideo multum refert non plus restringere hanc potestatem, cum re vera satis probabiliter fieri possit. Atque eadem, & maiori ratione si quis audiens prolixam confessionem alicuius, quam non potest per multos dies finire, ut sacramentaliter absoluat, si interim audiat casum, cui est annexa censura, existimo posse illum statim absolueret à censura, supposita suffici-

ti dispositione ad hunc finem, scilicet quòd reus à contumacia recesserit, & satisfecerit, & conuenientem penitentiam acceperit: quia non oportet illum tenere ligatum censura pluribus diebus, & quia in ordine ad talem absolutionem iam est satis audita confessio, & quia absolutio illa à censura potest inuare ut reus melius se disponat ad absolutionem sacramentalem, & ita ibi iam interuenit finis intentus per hanc facultatem, ideoque hic casus est certior quàm præcedens, mihi quæ proflus indubitatus, quidquid Corduba dicat. Denique si audita tota confessione integra, & sufficiente ad absolutionem sacramentalem, sacerdos vel ex malitia, vel ex indifferetio zelo nollit sacramentaliter absolueret, vellet autem absolueret à censura, sine dubio, absolutio esset valida, tum quia etiam ad litteram ibi impletur cõditio, *auditis confessionibus*: tum etiam, quia absolutio à censura semper antecedit tempore absolutionem sacramentalem, & non pedit ex futuro euentu: quamvis ergo illa non sequatur altera valida permanebit. Neque etiam est verisimile quòd valor absolutionis à censura pendeat ex intentione absoluentis postea sacramentaliter, quia hæc per se est extrinseca, & eius necessitas neque in hoc indulto postulat, neque aliunde colligi potest.

Atque hinc etiam sumitur argumentum valde probabile, ad absolutionem à censura, non esse necessariam confessionem sacramentalem, ex vi huius indulti, quia non est necessaria absolutio sacramentalis: nam confessio sacramentalis solum propter sacramentalem absolutionem exigere debet. Et quamvis verum sit, hanc gratiam concedi in ordine ad absolutionem sacramentalem, non est tamen ille finis adæquatus, neque intrinsecus, ut paulo inferius dicam, sed est ratio quædam adiuvans, & extrinseca, quæ semper potest respici, & considerari in danda absolutione à censura, quamvis non simul danda sit absolutio à peccato, quia semper paratur aliquo modo via ad illam.

Per hæc ergo satisfactum est priori rationi dubitandi in numer. 24. sumptæ ex verbis indulti: nunc dicendum superest de difficultate tacta in confirmatione eius, scilicet, quia hæc absolutio à censura solum valet in foro interno, ac penitentia. Quod quidem in nostro Compendio ut certum supponi videtur, nam verb. *Absolutio* in scholio ad §. 1. dicitur, *Admoneant penitentes absolutionem à censuris, si quam impendant, nihil eis prodesse in foro exteriori*. Et in fine totius verbi iterum notatur, ea quæ ibi dicuntur de absolutione à censuris, quoad externos, intelligi de absolutione in sacramento Penitentia. Tenet etiã hanc opinionem Couarru. in cap. *Alma mater*. p. 1. §. 11. num. 16. & eam supponunt Corduba & Nauarr. supra in n. 26. quorum mens est, Pontificem quidem posse hanc facultatem concedere etiam pro foro exteriori, si velit, ut per se est certum, non tamen illam concedere, nisi expresse id declarat, quia plurimum detraheret auctoritati iurisdictionis Ecclesiastica, si frequenter eam concederet, & ideo quando eam vult concedere, quod raro facit, verbis expressis, & in speciali id declarat: ergo per generalem clausulam illam non concedit. Patet consequentia, tum ex regula iuris §. 1. in 6. quòd sub generali non continetur particulare, quod Princeps non esset verisimiliter concessurus: tum etiam quia peculiaris expressio, quæ interdum fit, indicat generalem non sufficere, alioqui superflua esset illa additio.

Quamvis autem hanc sententiã admittamus (ut necessario admittenda est, saltem quãdo in ipso indulto expresse additur, *in foro conscientia*, ut additur in Concilio Tridentino sess. 24. cap. 6. de reform. prelatam à in facultate concessa Episcopis ad absoluerendum à censuris

XXIX.

XXX.

Responsum
ad rationem
dubii in n.
24.

Confirmatio
ibidem posita
quid concludat.

XXXI.

Non tamen
concludit
contra paritatem
prelatam à
n. 27.

casibus occultis, licet (inquam) hoc concedatur, non propterea sequitur talem absolutionem solum posse dari in sacramento Pœnitentiæ, quia absolutio non ideo dicitur esse in foro conscientie, quia in sacramento Pœnitentiæ datur, sed quia hominem liberat ab omni obligatione in foro conscientie, ita ut ipse non teneatur alicui pœna se subiicere ultra pœnitentiã, vel satisfaciõnem sibi iniunctã a sacerdote absolvente, non tamen reddit immunem ab omni pœna fori contentiosi, neque aufert ius tertio, ut in foro exteriori possit instam vindictam postulare, nec iudici, ut ex officio possit contra illum procedere in exteriori foro ad publicam pœnam. Exemplum est evidens in dicta facultate Concilij Tridentini, per quam potest Episcopus absolvere extra confessionem, cum tamen solum absoluat in foro conscientie. Dispensatio etiam in irregularitate non fit propriè in sacramento Pœnitentiæ, quia nullam habet connexionem cum illo, & nihilominus dicitur saepe concedi in foro conscientie: ergo. Denique idem constat ex declaratione Pij V. supra allegata in numer. 24. quam statim amplius ponderabimus num. seq. & 38. ex alijs iuribus, quæ adducit Couarr. dict. numer. 16.

XXXII.
Distinguitur autem aliqui, ut Sancius lib. 8. de
matrim. disput. 34. numer. 29. Rodriq. quæst. 61. ar-
tic. 10. inter forum conscientie & pœnitentiæ,
quod forum conscientie, præcise postulet, ut abso-
lutio fiat ad levamen cõscientie: forum autem pœ-
nitentiæ addit quod fiat in ipso sacramento Pœ-
nitentiæ. Vnde absolutio in foro conscientie
dari potest à clerico in minoribus: absolutio
autem in foro Pœnitentiæ nõ nisi à sacerdote. Quæ
sententia trit uitur Syluestro verb. Absolutio. 1. & Na-
uarrus cap. 27. numer. 41. & D. Antonino 3. p. tit. 24.
cap. 77. in quibus nihil ad rem præsentem inuenio.
Vnde, quomuis verum sit, forum Pœnitentiæ, &
rigorose sumptum pro sacramentali, esse distinctum
à contentioso, & à foro conscientie prout extra sa-
cramentum exerceri potest; nihilominus in præ-
senti existimo cum Præposito in cap. præterea 2. de
sponsal. pro eodem accipi forum pœnitentiæ, &
conscientie, & neutram vocem arctari ad pœni-
tentiã sacramentalem, sed extendi ad omnem il-
lam, quæ ad satisfaciendum conscientie, & ad tol-
lendum vinculum censure coram Deo ordinatur,
ut dixi lib. 8. de legibus cap. 6. numer. 16. Et colligi
potest ex prædicta declaratione Pij V. in Iubileo an-
ni 1568. Declarantes insuper (inquit) tam præsentem, quam
alias quasque supra concessiones similes, vel dissimiles
indulgentiarum à nobis aut prædecessoribus nostris hactenus
emanatas, & in futurum quomodolibet emanandas literas,
Christi fidelibus ipsis, nisi ad earum effectum in foro conscientie
& pœnitentiæ consequendum duntaxat, non autem foro
fori, aut contentioso, nisi satisfecerint, vllatenus suffragari.
Nam ex his verbis constat, forum conscientie,
& pœnitentiæ in hac materia pro eodem sumi, &
solum distingui à foro contentioso. Quoties ergo
pœnitentiã imponitur solum ad remedium cõ-
scientie, forum illud & pœnitentiæ, & conscientie
esse potest, siue id fiat intra sacramentum, siue
extra, dummodo fiat per potestatem iudiciariam à
superiore commissam. Ergo ex illis verbis nun-
quam colligi potest, absolutionem à censura dan-
dam necessariò esse in sacramento Pœnitentiæ.
Quapropter ex illis verbis non potest colligi talem
absolutionem in foro conscientie à solis sacerdo-
tibus dari posse, ut bene notavit Nauarrus cap. 27.
num. 41. quia absolutio à censura separata ab abso-
lutione sacramentali dari potest à non sacerdote,
dummodo clericus sit, ut ex propria materia nunc
suppono. Consideranda ergo sunt verba indulti,
nam si dirigantur ad presbyteros, ut in hoc nostro

indulto, vel ad confessores, ut in Iubilæis, tunc cla-
rum est, potestatem solis sacerdotibus delegari: si
verò verba sint generaliora, ut solent esse in ali-
quis privilegijs pro articulo mortis, ut in eo posuit
quis absolui ab omnibus cõfessuris, &c. à quocunque
tunc si absit sacerdos, possit inferior clericus absol-
uere à censura, quomuis non possit à culpa.

An verò potestas absolventi, solum extendatur
ad forum conscientie, quando expressa limitatio
non additur, etiam si non fiat expressa extensio, ma-
gis incertum est, ut etiam Nauarrus, & Couarr. inter
alias intellexerunt, utique enim satis dubium est de
sua opinione. nam privilegia & fauores, præsertim
animarum, ampliandi sunt: sed huiusmodi est hæc
facultas, & extensio illa non est præter proprieta-
tem verborum, imò videtur ad integram eorum
veritatem necessaria, quia per ea conceditur abso-
lutio simpliciter: absolutio autem censura, quæ nõ
se extendit ad forum externum, non est absolutio
simpliciter, sed tantum secundum quid: ergo. Pro-
batur minor, tum quia vinculum censure maxime
respicit forum externum, & contentiosum, tum
maxime, quia absolutio in solo foro conscientie vi-
detur parum utilis, quia de illa non potest contine-
re Ecclesiæ, & ideo sic absolutus manet valde perpe-
lexus, quia non potest exterius agere contra censuram,
saltem ratione scandalij, unde si agat, Ecclesiasticas
pœnas incurrit. Confirmatur tandem argumento
sumpto à contrario ex dicta declaratione Pij V. de-
clarat enim, non posse hanc absolutionem suffra-
gari pœnitentibus sic absolutis, nisi satisfecerint: ergo
si satisfecerint, suffragabitur talis absolutio etiam
in foro contentioso. Propter quam declarationem
id affirmant saltem in eo casu, & sub ea conditio-
ne, hanc partem asseruit Emmanuel Roder. quæst.
61. art. 6. & generalius Medina in Instructione Con-
fessorum 2. p. cap. 12. citatur etiam Nauarrus con-
sil. 26. de sentent. excommuni. iuxta primam impres-
sionem.

His verò non obstantibus negantem sententiã
veram censeo iuxta dicta in disp. 7. de cens. sect. 5. à
numer. 20. in qua plane constans fuit semper Na-
uarrus, ut videtur licet consil. 47. & 48. de sent. ex-
comm. iuxta impressionem Lugdunensem anni 94.
& in alijs consilijs sæpè id supponit, & Sancius nu-
mer. 29. citato, & lib. 6. de Decal. cap. 17. numer. 41.
eamque late defendit Ioannes Gutierrez lib. 1. cap.
2. Ut autem res magis intelligatur, & certa ab incer-
tis separantur, explicandum accurate est, quid sit,
quem vè effectum habeat quod absolutio valeat in
foro exteriori. Duplex enim potest intelligi effe-
ctus: primus est, ut iudex Ecclesiasticus, si illi suffi-
cienter constat de tali absolutione, non possit am-
plius iudicium ferre de delicto, per quod censura
illa contracta est, nec de contumacia præterita, nec
de quacunque irreuerentia, vel iniuria quæ in pro-
gressu illius delicti, vel censure facta sit contra
clauens, vel pastores Ecclesiæ: & quoad hoc cuius-
dentsimum esse existimo non esse mentem Pon-
tificis quod talis absolutio valeat in foro exteriori.
Et hoc maxime probant rationes postterioris sen-
tentie, præcipuè illa, quod absolutio in foro ani-
mæ non obstat quominus reus possit accusari, vel
inquiri, & puniri, in foro exteriori, nam diversus
finis est vnus, & alterius, quia publica punitio or-
dinatur ad commune bonum, & ad exemplum &
emendationem aliorum, & ideo non debet impe-
diri propter solam emendationem, & punitio-
nem rei, in foro animæ: nam contrarium pos-
set vergere in graue nocumentum Ecclesiæ. Vnde
hoc etiam satis confirmat praxis Ecclesiæ, quam
dicti auctores late commemorant. Occurrit au-
tem peculiare exemplum ex Bulla Compositionis, per
quam aliquis redditur tutus in foro conscientie, &
12.

& tamen si contraxit illa debita, pro quibus compositionem accepit, per vlturas, vel indebitam acceptionem; vel omissionem contra munus suum, posset nihilominus iuxta factis probabilem sententiam de tali delicto accusari, & iudicari, ac puniri, conuictus in foro exteriori, nunquam ergo intelligitur fieri tam plena remissio per hanc privilegia, nisi verbis expressis concedatur.

XXXV. Alius effectus huius absolutionis, quoad forum externum, esse potest, quod si de illa sufficienter constiterit in foro externo, tanquam vera absolutio recipiatur, & consequenter non sit necessaria noua absolutio, sed solum quod à iudice, qui censuram tulerat, vel ad quem de illa cognoscere pertinebat, eam ratam habeat: neque etiam possit ille poenitens à tali iudice puniri eo quod post talem absolutionem censuram non seruauerit, nec iudicare illum irregularem eo quod celebrauerit, v. g. & similia. Et quoad hunc effectum posset facilius sustineri prior opinio, nam rationes posterioris opinionis contra hoc minus vrgent: nam per hoc vel nihil, vel parum fit contra rigorem Ecclesiasticæ censure: nec minuitur ius, aut auctoritas Ecclesiastici prælati. Suntque minora hæc incommoda in absolutione lata à iure, quam ab homine, & ideo in priori est verisimilior illa sententia.

XXXVI. Nihilominus tamen dicendum est, in rigore non teneri iudicem ad admittendam illam absolutionem quoad hunc etiam effectum, vt nimirum æstimare debeat illum poenitentem, tanquam liberum ab illis censuris ab eo die, quo fuit absolutus; sicut quando dispensatur irregularitas tantum in foro conscientie, si de irregularitate postea in foro exteriori constet, potest dispensatus nihilominus expelli à suspensione ordinis: & in dicto exemplo Compositionis potest qui compositionem accepit, per iudicem compelli ad restituendum totum debitum, &c. quia non tenetur iudex Ecclesiasticus in suo foro seruare privilegium illud, nisi per ipsum privilegium expresse compellatur, alioqui recte interpretabitur datum esse *saltem iure suo, & intra fines poenitentialis fori*, & ita etiam habet vltus, & consuetudo. Ex æquitate autem poterit, & suo modo debet iudex, si illi constiterit, poenitentem per actus factos contra censuram post absolutionem nihil peccasse coram Deo, non illum ita punire, ac si verè deliquisset, sed quantum expedire iudicauerit, vel ad vindictam prioris contumacie, vel ad publicam satisfactionem, & ad auferendum scandalum, si quod intercessit: nam hoc postulat tunc ratio iustitiæ ex natura rei, quia veritas debet præferri presumptioni, quando de illa constat, vt poena non excedat culpam.

XXXVII. Ad rationem ergo in contrarium respondetur, privilegium ex ea parte, qua potest continere odium, id est, in alterius iniuriam, vel commune damnum redundare, strictè esse interpretandum, & ita fieri in præsentia, maxime intercedente consuetudine, quæ est optima legum interpret. Neque hoc est contra proprietatem verborum: nam absolutio in foro conscientie, est verà & simpliciter absolutio, nam in re ipsa verè tollit censuram, & obligationem in conscientia, quæ ex illa nascitur. Nec refert, quod censura per se pertineat ad iurisdictionem fori contentiosi, quoad impositionem eius, quia postquam illa posita est, obligatio, quæ ex illa nascitur, maxime est in conscientia. Et ideo quando absolutio datur in conscientia, etiam manata participatione aliqua iurisdictionis fori contentiosi, nam sola iurdictio in foro sacramentali non sufficeret, tamen illa communicatur per hæc privilegia, cum limitatione ad priuatum absolutionis modum, vt sufficiat ad tollendum reatum, & obligationem coram Deo, non tamen omnino Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

coram Ecclesia, quæ est diminutio quædam secundum quid. Vnde etiam constat, talem absolutionem non esse inutilem, tum quia verè restituit hominem consortio Ecclesiæ, & facit illum participem suffragiorum eius, quod maximi momenti est. Tum etiam, quia reuera tollit omnes inhabilitates, & facit capacem beneficiorum, iurisdictionis Ecclesiasticæ, &c. tum denique, quia si censura erat occulta, tam occulte, quam publice potest se gerere vt absolutus, si verò erat publica, saltem occultè, & caute poterit eodem modo se gerere, & facilius etiam poterit Prælato Ecclesiæ in foro exteriori satisfacere, & ad hunc effectum deservire poterit testimonium confessoris, quod vt sit efficacius, posset interdum absolutio à censura de voluntate ipsius poenitentis coram testibus fide dignis dari, vt Nauarrus in consiliis aduertit, præsertim consil. 26. de sent. excommunic. incipit, *An absolutus, in impressione Romana anni 1591. quod omisum est in Lugdunensi anni 94.*

Ad vltimam confirmationem ex declaratione Pij V. vt melius illius mentem percipere possem, consideravi Bullam ipsam videre, & non potui. Quantum autem à dictis auctoribus refertur, ex illa imprimis colligo, non extendi ad hoc nostrum privilegium, neque ad similia, sed solum ad eas gratias, quæ conceduntur in ordine ad aliquam indulgentiam consequendam. Verba enim sunt, *Declarantes insuper tam presentes, quam alias quasunque super concessione similium indulgentiarum à nobis, & prædecessoribus nostris hæcenus emanatas, vel in futurum quomodolibet emanandas literas, &c. Expendenda enim sunt illa verba, super concessione similium indulgentiarum, nam plane restringunt declarationem, & materiam eius. Deinde assero, declarationem illam non ad hoc factam esse à Pio V. vt exponeret in quo foro valeat illa absolutio, quamvis hoc obiter, & in transitu dixerit, vt statim notabo numer. sequenti, sed ad hoc vt declararet illam absolutionem non simpliciter & permanentem concedi, sed solum ad talem effectum, & ad reincidentiam, vt doctè notauit Gutierrez supra, numer. 19. & 20. patet ergo ex verbis ipsis ibi, *Declarantes insuper tam presentes, &c. literas, Christi fidelibus ipsis, nisi ad eorum effectum, &c. vllatenus suffragari, eosdemque Christi fideles iuxta huius nostre declarationis formam, & tenorem tantum, & non aliter nec alio modo vti, aut eis se iuuare quoquo modo potuisse, aut posse: quin imò eos in illas postmodum reuincisse, & in futurum reuincere.* Quæ verba adeò sunt clara, vt nulla indigeant expolitione. Atque ita quamvis concederemus, vt Gutierrez concedit, illam Bullam & similes valere ad absoluendum etiam in foro externo, satisfacta parte, vt prima facie verba indicant, nihilominus nullum inde sumi posset argumentum ad alia indulta, quæ concedunt facultatem absoluendi simpliciter. Nam illa absolutio, quæ solum est ad effectum consequendi indulgentiam, est tantum secundum quid, & ideo nihil mirum esset, quod pro tunc valeret pro vtroque foro, cum statim consequuto lubilæo, reincidentur in vtroque etiam foro, & ita non sequantur incommoda, quæ ex absolutione simpliciter, & permanente sequerentur.*

Addo verò tertio, probabiliter dici posse, neque hoc colligi ex prædictis verbis, & ita potius ex illa declaratione sumi posse argumentum pro nostra sententia. Nam si Pius V. noluit absolutionem illam, etiam secundum quid valere in foro exteriori etiam satisfacta parte, multò minus valebit absolutio permanentem data. Quod autem illa fuerit mens Pij V. patet, quia illa particula, *nisi satisfecerint*, non est construenda solum cum proximis verbis, non autem in foro fori, aut contentioso, sed cum tota clausula

H h

præce-

precedenti, ita ut illa verba, non autem in foro fori, aut contentioso, quasi per parenthesim interponantur: Ita ut sensus sit, illam absolutionem non valere in foro conscientiae, & poenitentiae, nisi ad effectum indulgentiae, & satisfacta parte: nam in foro exteriori nec isto modo valet. Huc autem esse sensum patet, quia alias posset per tale lubilum dari absolutio in foro interiori, & ad talem effectum, non satisfacta parte, quod Gutierrez concedit, & loquitur consequenter. Sed videtur difficile creditum, tum quia est contra communem usum omnium similium indultorum, & communem interpretationem Doctorum: tum etiam, quia Pius V. non fecit illam declarationem ad ampliandam, sed ad restringendam facultatem absolventi. Antea vero non concedebatur illa facultas villo modo pro foro exteriori, & pro interiori nunquam fuit concessa, nisi satisfacta parte, ut constat ex auctoribus interpretantibus indulgentias ante Pium V. concessas: ergo verisimile est Pium V. non fecisse illam extensionem. Tum denique, quia ex natura rei videtur iniusta, & aliena ab intentione Pontificis absolutio in foro interiori, non satisfacta parte: maxime prout communiter exponitur illa conditio, scilicet, satisfacta parte, vel realiter, si fieri possit, vel praestita sufficienti cautione, quantum fieri potest, quando actualis satisfactio fieri non valet: sic enim contra rationem est absolvere quenquam non satisfacta parte, quia & est in praedictum tertij, & ille non se disponit quantum potest, vel debet ad absolutionem.

XL. Sed licet haec interpretatio, solam rationem spectando, videatur apparens, nonnullam tamen vim infert literae: quia vix potest iuxta illam contextus ordinari. Et ideo retinendo planum sensum, consequenter dicendum est, ibi satisfactionem partis, debere esse realiter exhibitam, & cum effectu, ut talis absolutio valeat in foro exteriori, hoc enim convincit ratio in ipsa confirmatione num. 33. a nobis facta. Et in hoc sensu extensio illa fuit pia, & rationabilis: voluit enim Pontifex, ut ad effectum consequendi indulgentiam absolutio illa, & effectus eius non posset impediri, etiam in exteriori foro, quando creditor ita satisfactum est, ut sit contentus: non interveniente autem tali satisfactione, licet quoad Deum possit poenitens esse dispositus, & facere quod in se est, & ideo possit iuste absolvi in foro poenitentiae ad eundem effectum: nihilominus, quia de satisfactione partis Ecclesiae non constat, noluit Pontifex ut in foro contentioso valeat illa absolutio, vel potius noluit ut iudex, vel parochus teneretur illum publice excommunicatum, ac denunciatum, v. g. admittere ad communionem, propter talem absolutionem. Sic ergo extensio illa specialis fuit in illo modo absolutionis, propter brevitatem eius, & necessitatem, absque praedictum tertij, & ideo non licet ab illa sumere argumentum, ut dixi, ad alia indulta, quae absolutam facultatem concedunt ad simpliciter absolvendum: imò per argumentum ad specialem potest inde contrarium colligi.

De tertia clausula particula, à poenis Ecclesiasticis.

XLI. Utinam superest explicanda illa particula, & poenis Ecclesiasticis, quid nimirum significet, vel comprehendat, & praesertim occurrit morale dubium, an comprehendat illam irregularitatem, quae propter delictum imponitur: est enim non sit censura, est tamen verè poena Ecclesiastica, adeò ut si quis excusetur à culpa, illam non incurrat, ut patet de irregularitate, quae imponitur celebranti cum excommunicatione maiori, & similibus. Ergo comprehē-

dicitur saltem sub illa particula, & poenis, alias vix intelligi potest quid per illam particulam addatur ultra censuras. Atque hanc partem habere auctoritatem gratium Doctorum, & probabiles rationes, ideoque in praxi posse ut probabilem admitti, v. g. gentem casu, in quo non sit facilis recursus ad Episcopum, affirmat Henriquez lib. 7. de Indul. c. 12. n. 6. Hanc sententiam licet alio modo explicatam, late defendit Gutierrez lib. 1. Canoniarum questionum, c. 3. citans Sotum, Cordubam, & alios modernos, limitat tamen illam ut habeat locum solum in irregularitate, quae propter delictum imponitur, commissum contra Ecclesiasticam censuram, seu quod à censura ducit originem, ut est excommunicatum celebrare, ordinare, aut ordinari, ut ita excludat irregularitatem contractam ex homicidio voluntario, nam haec non est pura poena, sed etiam inhabilitas propter indecentiam effusionis sanguinis: prior verò irregularitas est tantum poena. Imò addit, etiam si in indulto non adderetur particula haec, & poenis, ratione prioris, & censuris, posse tolli hanc irregularitatem, quia trahit originem à censura.

Haec verò opinio in materia de irregularitate XII disp. 40 sect. 3. n. 3. & generatim de cens. in gen. disp. 1. sect. 3. à nobis improbat est, & nunc etiam disp. 1. cet. Et in primis non sufficienter numerantur irregularitates ab illis auctoribus, aliquae enim sunt irregularitates, quae sunt pure poenae, & non ducunt originem à censuris, ut est illa, quae contrahitur ex rebaptizatione passiva, vel activa: vel quae secundum sententiam multorum) contrahitur propter delictum suscipiendi ordines furtive, aut extra tempora, vel sine licentia proprii Praelati, & similibus. Item de illa, quam quis contrahit, ministrando in ordine, quam non habet: item per crimen haereticum, & si quae sunt similes: nam haec omnes pure poenae dicendae sunt, iuxta illam sententiam, non minus quam illae, quae imponuntur propter violationem censurarum, & tamen in illa partitione omittuntur. Deinde quod irregularitas ducat originem à censura non refert, ut sub nomine censurarum includatur, vel (quod idem est) ut per potestatem absolventi à censuris, ut sic tolli possit: quia non est per se coniuncta cum censura, ut putetur comprehensa, tanquam accessorium cum principali, sed est omnino per accidens, & remotè contracta propter novam culpam contra censuram commissam. Item quamvis incuratur occasione censuræ, tamen ipsa non est censura, ut constat ex c. querenti, de verb. signif. & quia non est medicinalis poena, sed tantum vindictiva. Ergo nulla probabilis ratio comprehendendi potest sub nomine censurae: alias si mihi daretur tantum potestas absolventi ab excommunicatione, possem nihilominus tollere omnem aliam censuram, vel irregularitatem contractam per peccatum commissum occasione excommunicationis, quia licet non sit excommunicatio, ducit originem ab excommunicatione. Consequens autem plane est absurdum, & inauditum: nihil ergo referre illud modum originis à censura, sed intrinsecam naturam, & conditio ipsius irregularitatis penitenda est: unde dubitari non potest quin idem iudicium ferendum sit de omnibus irregularitatibus, quae sunt poenae delictorum (saltem excepto homicidio) siue illa delicta sint contra priores censuras, siue contra Baptismum, Ordinem, & similes.

Neque etiam (quod ad rem praesentem magis spectat) sub poenis comprehenduntur haec irregularitates in hoc indulto, ut rectè docuit Navarrus in Summa, c. 27. n. 250. alias 254. & num. 194. ubi citat Dominicum Alexandrum, & Villadiegum, quam sententiam etiam in consiliis saepe repetit, consilio 18. de limo. si poena, 66. de sent. excom. Probatur primò, quia iuxta propriam consuetudinem, & stylum Curiae sub generali clau-

sula absolendi à pœnis, non venit irregularitas, vt dicti auctores testantur, sicut etiam nō venit depositio, degradatioq; (vt existimo) nec perpetua suspensio, cuius rationem infra nu. 48. assignabimus. Nunc verò de irregularitate specialiter dici potest, nunquam esse puram pœnam, sed aliquid indecentiæ, vel mysticæ significationis, in ea semper considerari. Propter quod eius dispensatio, generaliter loquendo, summo Pœntifici reseruata est, c. 1. de sentent. excomm. in 6. vbi etiā significatur multo difficilius tolli irregularitatē, quā suspensionē: quod etiam habetur in c. 1. de sent. & re iudicat. in 6. & expresse in c. cum illorum, de sent. excomm. maior cēsetur dispensatio ab irregularitate, quā absolutio ab excommunicatione, etiam maiori, & contracta propter clericum percussione. Secundo, quia irregularitas non tollitur per absolutionem, sed per dispensationem; quæ duo sunt valde diuersa, vt dicemus, traditque Burgasius de irregularitate 6. p. tit. de Schismaticis, n. 19. & tit. de forlegis, n. 11.

XLIV. At verò Gutierrez suprà indicat, hoc verum esse in foro exteriori: quia irregularitas etiam pœnalis, de qua agimus, licet proveniat (inquit) ex censura, habet quiddā plus in foro exteriori delendū, nempe impedimentum, quo ligatus est clericus in eodē foro, vt celebrare non possit, quod non tollitur absolutione, sed dispensatione, & habilitatione: Ecclesia autem in foro exteriori nunquam introduxit formam absolendi ab irregularitate, sed dispensandi: in foro autē interiori talis irregularitas tollitur quibuscunque verbis, siue absolendi, siue dispensandi. Vnde sentit, quod licet indultum expresse concedat potestatem confessori ad absolendum ab omni censura, & pœna in foro interno, & externo, facta satisfactione: nihilominus non posset tollere irregularitatem in foro exteriori, sed tantum in interiori, quia in illo non datur absolutio irregularitatis, sed in hoc tantum.

XLV. Nullo autem iure, aut ratione probat hanc distinctionē Gutierrez, nec ego video quomodo fundari possit: si enim Ecclesia nō introduxit formam absolendi, sed dispensandi tantum irregularitatē in foro exteriori, peto vbi illam introduxerit in foro interiori, nam si illam nō introduxit, etiam pro illo foro, non possunt confessores sua auctoritate illam introducere, vt per se constat: at Ecclesia non magis pro vno foro, quā pro alio illam introduxit, aut certe ostendatur vbi locorum: nulla enim lex scripta de hoc ostendi potest: nec consuetudo, quia hæc ad factum pertinet, & ostendi non potest: præsertim cū grauioribus auctores dicant id esse contra consuetudinem, & stylum Curie. Neque etiam dici potest, per hoc indultum illam formam introductam esse: nam de hoc disputamus, & ita supponitur quod probandum est. Maxime quia hæc indulta non introducunt formam, sed supponunt, & dant potestatem ad vtendum illa: ergo si ante talia indulta non erat in Ecclesia introducta absolutio, sed dispensatio irregularitatis in quocunque foro, certe per illa non fuit introducta, sed facultas per illa data est accommodata verbo absolendi. Præterquam quod si hoc admittitur quoad forum internum, eadem ratione esset admittendum quoad externum, quando indulta expresse extendent concessione suam ad forum externum. Accedit quod forma, siue absolendi, siue dispensandi, quantum ad substantialia verba, vt sic dicam, non potest esse diuersa in interno & externo foro, tum quia ad eundem substantialem effectum ordinatur: tum etiam, quia in fœderato foro assumitur ex vsu Ecclesiæ in exteriori foro, quia non est multiplex Ecclesiæ institutio, nec aliunde sumi potest. Aliud etiam in ea responsione, quæ ex Medina sumpta est, mihi displicet, quia totam differentiam inter absolutionem, & Franc. Suar. de statu relig. Tom. I. V.

dispensationem ponit in verbo absolendi, ac dispensandi, cū tamen differentia non in vocibus, sed in re ipsa ponenda sit, alioqui non multum referret diuersitas vocis, si res esset eadem, & per vtramque vocem significaretur absolutio autem, & dispensatio non voce tantum, sed re ipsa differunt, vt disp. 1. de cens. sect. 3. n. 6. notauit, & infra in nu. 48. attingam, & hoc modo cadit in irregularitatem dispensatio, non absolutio, ideoque non comprehenditur sub potestate absolendi: in quo autem illa differentia posita sit, explicabitur in sequenti puncto.

Restat ergo declarandum quid addatur in illo indulto, pœnarum nomine vltra censuras. Non enim possumus de quacunque pœna illud intelligere, alias posset etiam suspensio, vel depositio per illam facultatem absolui: nec etiam potest coarctari ad solas illas pœnas, quæ impediunt absolutionem à peccatis, vt Nauarrus suprà sentire videtur, quia nulla pœna præter excommunicationem, aut interdictum personale illam impedit. Dicendum ergo cenfeo, illo verbo comprehendere pœnas Ecclesiasticas, quæ ex vi sententiæ, per quam imponuntur, non habent positiuam perpetuitatem, aut definitā durationem, sed pendunt semper ex arbitrio iudicis, nam hoc arbitrium committitur confessori per hanc clausulam, & in huiusmodi pœnas cadit propria absolutio, absque vlla dispensatione propriè dicta. Hoc non inuenio sub his verbis, nec sub alia generali regula explicatum ab auctoribus, sed solū vtuntur exemplis, & fatentur quasdam pœnas posse tolli, & non alias, rationem tamen differentie nō assignant. Primum ergo quod pœna debeat esse Ecclesiastica, in ipso indulto expresse declaratur: vt autem aliqua pœna Ecclesiastica sit, duo videntur necessaria. Primum vt sit pœna aliquo modo spiritalis, & non mere temporalis, aut corporalis. Et hac ratione pœna pecuniaria non comprehenditur sub hac clausula, vt Nauarr. aperte sentit, & Henriquez ex illo, & Soto expressius declarat. Idem ergo existimo de quacunque pœna, quā reus non debet voluntarie suscipere, sed pati: nam talis pœna nec Ecclesiastica est propriè, cū à quolibet iudice imponi possit; nec ab illa potest reus absolui, nisi tollendo à iudice potestatem, & ius, quod habet ad puniendum illum, quod per hoc priuilegium non conceditur. Deinde necessarium est ad Ecclesiasticam pœnam, vt per Canonem, vel iudicem Ecclesiasticum sit imposita. Vnde, si quis promisit ieiunare, v. g. si hoc, vel illud ageret, & postea pœnam incurrat, non poterit absolui à tali pœna, ex vi huius clausulæ, quia licet illa pœna sit spiritalis, non est ab Ecclesia illata, sed ex voto, & ideo ad aliam clausulam, commutatio eius spectat, licet oppositū sentiat Nauarrus suprà sine probatione. Contra quem etiam facit, quod votum pœnale non absoluitur propriè, sed dispensatur, commutatur, vel irritatur: illud autem est propriè pœnale votum. Per Ecclesiasticum autem iudicem intelligimus prælatum, siue per legem, siue per sententiam pœnam imponat.

Dubitari autem potest, an includatur etiā confessor. Nam partem affirmantem tenet etiam Nauarrus suprà, & videtur probabilis, quia ille etiam est Ecclesiasticus iudex. In contrarium autem est, quia sequeretur posse penitentem per hanc clausulam absolui ab omnibus penitentis sacramentalibus, à prioribus confessoribus impositis, quod fieri non potest, vt constat ex materia de sacramento Penitentiae. Sequela verò patet, tum quia illa est quædam pœna Ecclesiastica à paritate rationis: tū etiam, quia confessor nō potest aliam pœnam propriam imponere, nisi sacramentaliter: nam si aliquid aliud præcipit faciendum, vel omittendum in

XLVI.

Secunda op
nio vtrius
per pœnam
intelligi im
primis Ec
clesiasticam.

1. Conditio
pœna Eccle
siastica.

2. Conditio.

XLVII.

An confes
sarius sit iu
dix Ecclesia
sticus.

Hhh 2 reme-

re medium peccati, illud non est poena, sed medicina, quia non est ad vindicanda praeterita peccata, sed ad praecauenda futura. Vnde, si necessitas durat, non potest tolli a sequenti confessore, propter quodcumque privilegium, quia esset irrationabile: si vero necessitas cessauit, poterit tolli non tam absolute, quam interpretatione, quod non proprie est tollere: sed declarare obligationem cessasse: quia cessante adaequato fine obligationis legis, cessat lex. Qui distictus videtur mihi efficaciter probare, hanc absolute poenam a poena non posse habere locum in poenis impositis a confessario ut sic: quod addo, quia si confessarius simul esset praelatus, posset ut talis aliquid precipere, sed non ex notitia confessionis inuito poenitente, de quo alias. Igitur poena Ecclesiastica proprie est illa, quae per Ecclesiasticas leges, aut praelatos Ecclesiae extra confessionem imponitur, & aliquo modo spiritualis est, ac voluntarie exercenda seu seruanda ex conscientiae obligatione.

Confessarius per hoc prius legum non tollit poenas alias positas.

XLVIII.
Intelligitur deinde talis poena quanta sit perpetua simpliciter.

Vltra hoc autem, diximus necessarium esse ad effectum huius clausulae, ut talis poena non sit perpetua positum, id est, non tantum indefinite lata sine praefixione termini, quae solet vocari perpetua negatione, sed excludendo omnem remissionem, seu finem. Et hoc modo probatur inductione in depositionem, aut degradationem reali, aut verbali, quam nullus dixit posse per hanc clausulam tolli, cuius ratio non potest aliunde sumi, quam ex perpetuitate. Idem ergo erit de omni poena sic perpetua. Et ob hanc causam existimo non comprehendere etiam irregularitatem, quia est poena positum perpetua. Ratio etiam reddi potest, quia poena perpetua non potest tolli nisi interueniat dispensatio, & ideo ubi comprehenditur sola absolutio, non includitur talis poena. Antecedens explicatur: nam in hoc differt absolutio a dispensatione, quia per absolutioem non derogatur communi, & ordinario iuri, sed potius exercetur actus debitus secundum ius, quando subiectum est dispositum per dispensationem autem derogatur communi iuri aliquo modo, quatenus particularis persona eximitur ab ordinaria regula iuris. Et hinc est, ut absolutio ab excommunicatione, quantumvis reseruata, non habeat dispensationem adiunctam, si iusta sit. Vnde cum conceditur facultas ad absolendum a tali censura, non conceditur actus, qui secundum se sit praeter ius, sed solum delegatur iurisdicatio ad exercendum actum consentaneum iuri communi ei, qui illam non habebat. At vero irregularitas nunquam tollitur nisi ex parte infringendo illud ius, quod illam ut perpetuam imponit, ideoque nunquam sine dispensatione tollitur, & ideo existimo dictum esse in iure, plus esse tollere irregularitatem, quam canonis excommunicationem. Vnde etiam sequitur alia differentia inter absolutioem, & dispensationem, quod absolutio non requirit specialem causam, sed solum quod ex parte personae absolueunda sit dispositio, seu non repugnantia, & in alio sit potestas: dispensatio vero praeter potestatem, requirit causam, vel ut valide fiat, ut in votis etiam poenalibus, vel saltem ut licite, ut in irregularitatibus, & alijs, quae sunt de iure humano. Quia ergo nulla poena perpetua secundum ius ordinarium auferri potest, ideo in ea non habet locum mera absolutio, sed dispensatio necessaria est, ac proinde non comprehenditur sub potestate, quae ad absolendum tantum datur, & non ad dispensandum.

XLIX.
Imo nec intelligitur poena temporaria ceteris terminis.

Ex quo infero, idem censendum esse de quacunque poena in vindictam delicti praefixa ac definitum, ut sic dicam, imposita, siue per legem, siue per sententiam hominis, etiam si non sit perpetua, si sit ad certum terminum ita praefixum, ut immutari non possit secundum ordinarium ius quantumvis reus sit emendatus, ut est inhabilitas, vel priuatio, aut sus-

penio ab officio ad certum tempus, vel prohibitio, v.g. ab ingressu Ecclesiae, similiter ad praedium terminum, & similes, de quibus diximus supra non esse proprie censuras, quod etiam fatetur Nauarrus dict. n. 254. vult tamen additionem huius particularis, & poenis, quae in huiusmodi indultis sit, propter has poenas fieri tamen consequenter loquendo, videtur esse eadem ratio de his poenis, quae de perpetuis: quia sicut perpetuae tunc praefixe imponuntur pro semper, vel sine dispensatione Principis auferri non possint, quia repugnat ordinario iuri; ita hae poenae praefixe imponuntur pro tanto tempore, & ideo quod pro illo cessent, repugnat legi, & consequenter fieri non potest sine dispensatione ergo etiam hae poenae non sunt absolubiles, ut sic dicam, sed dispensabiles: ergo eadem ratione non comprehenduntur sub hac clausula. Et confirmatur congruenti ratione, nam postquam delictum est de iure iudicatum, ac punitum, & res transiit, ut sic dicam, in rem iudicatam, non est verisimile velle Pontificem dare facultatem ad immutandam poenam, quia hoc multum derogaret rigori iustitiae, & discipline Ecclesiasticae, maxime cum illa poena talis sit, ut iam non pendat ex dispositione, aut conuersione poenitentis, sed praefixe propter peccatum praeteritum sustineatur, & ideo iam non pertinet ad absolutioem, vel conuersionem poenitentis, propter quam maxime videtur hac facultas concedi.

Quae ergo poenae per illa verba adduntur ultra censuras? videmus enim exclusisse omnes, quae cogitari possunt, quaeque a Nauarro, & Henriquez numeratae sunt, & quae sumi possunt ex glossa in c. ad reprimendam. de offic. ordin. verb. in canonibus. Respondeo itaque, de offic. ordin. verb. in canonibus. Respondeo itaque, quae illam imposuit, auferri potest: nonnullae enim poenae huiusmodi sunt, etiam si non sint proprie censurae, & propter illas additum sunt in indulto verbum illud, & a poenis Ecclesiasticis. Sunt autem huiusmodi illae poenae, quae non sunt medicinales, sed vindictae, & ideo non sunt censurae, & tamen perpetuae sunt, nec ad tempus praefixum imponuntur, sed vel indefinite ad arbitrium imponentis, vel licet assignetur terminus, semper est cum subordinatione ad iudicium superioris, ut si persona id meruerit, possit antea personam absolueri a tali poena. In huiusmodi enim poenis non est necessaria dispensatio, sed iure ordinario tolli possunt ad praedictum arbitrium iudicis nec requiritur aliam causam, praeter bonam dispositionem poenitentis. Haec ergo poenas intelligo comprehensas sub hoc verbo, ut est suspensio ad arbitrium sedis, prohibitio a communionem per annum, v.g. nisi superior iudicet personam ita esse dispositam, ut remitti possit pars temporis, & similes. Hanc autem sententiam sic explicatam probo, tum a sufficienti enumeratione: non enim possumus dicere per illa verba nihil addidi, sed solum poni ad maiorem explicationem: quia potius confunderent, & obscuriorem redderent facultatem, si nihil adderent: nullus autem alius modus explicandi hoc additum probabilior, aut aequè probabilis apparet: hic autem sufficienter rem declarat, & optime etiam consonat cum verbo absolueundi, nam materia circa quam debet esse proportionata actus & potestati: ergo.

De clausula alia privilegij pro commutandis votis & petendo debito.

Supererat explicanda alia clausula, quae huius facultati adiungitur in praedicta Bulla de commutatione votorum, quae confessarius Societatis ad lib. 6. conceditur. Sed de hac facultate nihil speciale occurrit.

occurrit, præter ea, quæ supra in materia de voto generaliter dicta sunt. Solùm oportet obseruare, illam facultatem expresse fuisse extensam ad vota iurata, dummodo commutatio in alterius præiudicium non cedat, per Greg. XIII. in Bulla, *Ad perpetuam rei memoriam*, anni 1575. Præter hanc verò per communicationem cum aliis religionibus, possunt confessores Societatis vti facultate Benedictinis concessa à Mart. V. ad dispensandum eis votis non seruatis Papæ, iuxta modum eis præscriptum in nostro Compendio, verb. *Dispensatio* §. 10. De qua facultate videnda etiam sunt dicta in genere in materia de voto. Præter hæc sunt duæ aliæ facultates, quæ in Societate concedi possunt confessoribus ad dispensandum in impedimento petendi debitum cōtracto per illicitam copulam habitam post factum matrimonium cum consanguinea coniugis, vel etiã ortum ex voto simplici castitatis, vt habetur in eodem Compendio §. 8. & 9. vbi consideranda sunt, & obseruanda quæ pro vti harum facultatum notantur. Cætera autem, quæ desiderari possent ex generali materia de dispensatione petenda sunt.

C A P V T III.

Quid possint, & debeant religiosi Societatis præstare in sacramento Eucharistia administratione.

DE hoc ministerio specialem addidit facultatem idem Paulus III. in eadem Bulla, in qua postquam concessit facultatem supra lib. 8. c. 3. a. num. 6. explicatam dicendi Missas ante lucem, vel post meridiem, subdit, *Et post, seu ante illarum celebrationem, aut alias Christi fidelibus ipsi Eucharistia, & alia Ecclesiastica sacramenta sine alicuius præiudicio ministrandi, diocesanorum locorum, Rectorum parochialium, & aliarum Ecclesiarum, aut quorumlibet aliorum minimè requisita.* Circa quam facultatem duo à nobis breuiter explicanda sunt, scilicet potestas per illam concessa, & vti eius.

I. Circa priorem partem supponendum est, in hoc sacramento locum habere quod supra in initio cap. 2. generatim diximus, neminem posse illud licitè ministrare fidelibus, nisi ad hoc habeat iurisdictionem ordinariam, vel delegatam, seu licentiam alicuius ordinarij pastoris: quia præbere hoc sacramentum fidelibus, est vnus ex potissimis actibus pascendi illos, & ideo per se pertinet ad pastores, nec potest licitè ab aliquo, propria auctoritate vsurpari, vt latius dixi in 3. to. 3. p. disp. 72. sc. 2. Cum ergo presbyteri Societatis iurisdictionem ordinariam nō habeant, indigerunt hac facultate ad hoc ministerium præstandum.

Deinde suppono posse Pontificem cōcedere hanc facultatem independentem ab inferioribus prælatis, seu pastoribus. Hoc certissimum est, ac de fide, & constat ex suprema Pontificis potestate prorsus independente ab omnibus inferioribus. Item ex dictis supra c. 1. n. 2. & latius in materia de Pœnitentia disp. 26. de facultate audiendi confessiones, quæ diffacilior videri poterat, quia maiore iurisdictionem requirit Denique id constat ex facto, nam expresse Paulus III. hanc concedit facultatem in dictis verbis, & iterum in alia Bulla, *Paulus Episcopus*, anni 1549. vbi quoad aliqua magis illam explicat, dicens, *Nec non omnibus, & singulis Christi fidelibus, tam forensibus, quam in ciuitatibus, & locis, in quibus socij prædicti consistunt, commorantibus, aut illac transseuntibus, Eucharistia sacramentum, quod in suis Ecclesiis tenere decet, socios præfatos volumus quocumque anni tempore, præterquam in festo Paschatis & resurrectionis Dominice, & mortis articulo, nisi necessitas urgeret, eorundem fidelium, parochialium &c.* Franc. Suar. de statu relig. Tom. I V.

cliarum Rectorum licentia minimè requisita, accipere libere, & licitè valeant. Et similia priuilegia fuerunt antea Mendicantibus concessa, scilicet Minoribus à Nicolao V. vt habetur in libro Monumenta ordinum, concessione 249. & in supplemento, concessione 159. Idem Sixtus IV. in eodem Monumenta, concessione 160. Quibus priuilegiis etiam gaudet Societas per viam communicationis. Quare non est dubium quin nostris religiosi hoc liceat, nulla requisita inferiorum pastorum facultate.

Obiici verò potest prohibitio sub censura facta à Clemente V. in Clem. *Religiosi*. de priuilegiis, qua prohibet omnibus religiosi, sacramentum Eucharistia ministrare sine licentia speciali parochorum, & concludit, *nullo religiosi eisdem super hoc exemptionis, vel alio priuilegio suffragante.* Respondeo, de hac Clementina dubitari posse, an reuocet priuilegia prius de hoc lata, vel potius supponat (quod forte probabilius est) nulla circa hoc fuisse antea concessa, quod paulò inferius examinabimus. De priuilegiis autè postea concessis certum est, non posse per illam Clementinam reuocari, nec impediri, cum par in parem non habeat imperium, & posterior voluntas semper efficacior sit: constat autem, omnia priuilegia, quæ citauimus, esse posteriora. Dices, in eis non reuocari expresse dictam Clementinam, quod necessarium esset. Respondetur in primis, in huiusmodi indultis semper adiungi reuocationem sufficientem. Deinde quādo reuocatio fit in actu exercito, vt sic dicam, dando contrariam facultatem, non esse necessariam reuocationem in actu signato Denique cum in illa Clementina dicatur, *sine licentia parochialis presbyteri*, à fortiori intelligitur sine licentia Episcopi, vt infra dicam, & multò magis sine licentia Papæ, & ita impletur conditio in ea postulata.

Tertiò circa illa verba, *sine alicuius præiudicio*, inquiri potest, quid per illa significetur, aut quæ limitatio, vel exceptio illa sit. Et ratio dubitandi est, quia ministrando Eucharistia alicui, nemini potest fieri iniuria nisi tantum parochi, aut prælato illius, solum sine ad quem spectat ius administrandi illam: sed hæc iniuria cessat ratione aliorum verborum, *Quorumlibet licentia minimè requisita*: ergo vel illa verba nihil operantur, vel repugnant his vltimis. Responderi potest primò, illa verba non esse addita, propter Eucharistiam, sed propter alia sacramenta, de quibus ibi etiam generatim mentio fit: sed quomodo hoc in aliis locum habeat, infra ca. seq. videbimus. Secundo ergo dicitur, illa verba fortasse addita esse, quia per hanc facultatem non tollitur ius Prælatorum, quod habent ad prohibendum subdito propter iustas causas, ne communicet; id enim facere possunt, non solum per censuram excommunicationis, aut interdicti (quod est certum in his, qui talem iurisdictionem habent) sed etiam per simplicem prohibitionem in penam alicuius delicti, vel propter aliam iustam causam. Tunc ergo in præiudicium superiorum esset, si contra huiusmodi prohibitionem alicui Eucharistia daretur, & maximè si ei persuaderetur, licitum sibi esse à nostris sacerdotibus Eucharistiam accipere, non obstante sui prælati prohibitione. Hæc ergo de causa dici potuit, sine præiudicio alterius, scilicet habentis iurisdictionem in eum, cui administranda est Eucharistia, vt bene argumentum probat, non verò propter solam iurisdictionem administrandi, in hac enim nō potest fieri præiudicium, vt rectè etiam probatum est, sed propter ius prohibendi talem vsum ex iusta causa. Vnde fit, si prohibitio superioris sit omninò iniusta, licitū esse, illa non obstante, ministrare, quia tunc non fit ei præiudicium, oportet tamen vt iniusticia sit euident, nam in dubio pro superiore presumitur.

III.
Obiectio ad
litteras.

Replicam
monetur
tripliciter.

IV.
Argumentum in
contra hoc
priuilegium
quoad clau-
sulam sine
alicuius præ-
iudicio.